

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 7 JANUARI 1925

No. 471

INHOUD

	Biz.
DE DOELMATIGHEID VAN DE AMSTERDAMSCHE MELKVOOR- ZIENING door <i>Dr. Ir. J. Goudriaan Jr.</i>	2
Rede van den Voorzitter der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam, E. Heldring	4
Banken of Philanthropische Instellingen? door <i>Mr. Dr.</i> <i>W. M. Westerman</i>	7
Internationale Loonsvergelijking door <i>Ir. B. Bölger</i>	7
De Burgerlijke Rechter in de Vakactie door <i>Mr. Ch. J.</i> <i>J. M. Petit</i>	9
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De nieuwe Overeenkomst tusschen den Staat en de Bank van Frankrijk, en de Geldmarkt door <i>Prof.</i> <i>Bertrand Nogaro</i>	10
Bankwetgeving en Staatstoezicht op het Bankwezen in Zweden	12
AAANTEKENING:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	13
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	15
MAANDLIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen en Zoutmijnen	15
Handelsbeweging over de maand October 1924	16
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	17—24

WEEKBLAD**ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr.
E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van
Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra;
Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: Prof. Mr. D. van Blom;
Prof. Mr. H. R. Ribbius.

Redacteur-Secretaris: D. J. Wansink.

6 JANUARI 1925.

De geldvraag bij de jaarswisseling was zeer belang-
rijk. Het overgrote deel van de callgelden werd op
ultimo aan de markt onttrokken en voor de rest moest
een beroep op de Bank gedaan worden. De prolonga-
tierrete steeg daardoor voorbijgaand tot 4½ pCt. en
de notering voor particulier disconto, hoewel on-
veranderd, was vrijwel nominaal; slechts enkele zeer
kleine postjes konden à ¾ pCt. geplaatst worden.

Ook op de eerste twee werkdagen van het nieuwe
jaar bleef het aanbod van geld nog beperkt. Gisteren
kwam er echter meer geld vrij, zoodat de prolongatie-
rente weder op ¾ pCt. terugliep en flinke posten
wissels voor ¾ en 3 pCt. verhandeld werden.

* *

Op de weekstaat van De Nederlandsche Bank ver-
toont de positie van het Rijk een belangrijke verschui-
ving in vergelijking met de cijfers van de laatste
balans van het afgelopen jaar. De voorschotten, op
die balans nog bedragende ruim f 11,8 miljoen, heb-
ben thans plaats gemaakt voor een saldo in rekening-
courant van bijna f 11,3 miljoen, terwijl bij deze po-
sitie uiteraard ook thans geen schatkistpapier recht-

streeks bij de Bank is ondergebracht. Eenige toename
vertoonen de posten binnenlandsche wissels en belee-
ningen en wel van resp. ruim f 3 miljoen en ruim
f 5 miljoen; de laatste vnl. uit hoofde van de effec-
tenbeleeningen bij de Hoofdbank. Ook de posten pa-
pier op het buitenland en de diverse rekeningen onder
het actief blijken eenigszins te zijn opgelopen; het
papier op het buitenland nam toe van ruim f 112
miljoen tot ruim f 113 miljoen, de diverse reke-
ningen van ruim f 97 miljoen tot bijna f 102 mil-
lioen.

Een aanmerkelijke vermindering ondergingen de
saldi in rekeningcourant van anderen, die van ruim
f 59 miljoen tot ruim f 29 miljoen, dus met bijna
f 30 miljoen afnamen.

Uit deze verschillende wijzigingen in de positie der
centrale Bank laat zich een toename afleiden van de
biljettencirculatie, die dan ook met ruim f 19 miljoen
blijkt te zijn opgelopen.

Het beschikbaar metaalsaldo liep een weinig terug
van ruim f 317,5 miljoen tot bijna f 316,9 miljoen.
Ook ditmaal vertoont de post zilveren munt eenige
verlaging, thans van bijna f 0,1 miljoen. Het dek-
kingspercentage, een weinig teruglopend, handhaaf-
de zich niettemin op bijna 52.

* *

De wisselmarkt was nog vrij stil en de meeste koer-
sen bleven vrijwel onveranderd. Bij den aanvang van
het nieuwe jaar zette echter een nieuwe hausse voor
sterling in, zoodat gisteren voor 11,76 verhandeld
werd. Omtrent de overige wissels valt alleen op te
merken een voortdurende vaste stemming voor Buenos
Aires en Batavia. Buenos Aires steeg van 98¼ tot 99,
terwijl Batavia van 98¼ opkwam tot ca. 99¼.

LONDEN, 3 JAN. 1925.

Dank zij de groote bedragen, vóór Nieuwjaar door
de Regeering en de markt opgenomen, was de voor-
dien niet gemakkelijke geldmarkt na de jaarswisseling
ruim en begonnen direct de aflossingen bij de Bank.

Voor begin Januari leeningen is tot 5 pCt. toe
betaald; later echter liep het percentage terug tot
¾—4 pCt. Hernieuwen van zevendaagsche leeningen
kostte ¾—¾ pCt.

Disconto's aanvankelijk stijver, ten gevolge van te-
rughoudendheid van geldgevers wegens het vooruit-
zicht van groote belastingbetalingen. Later werden de
geldcondities echter gemakkelijker.

2-mnds. prima bankaccept ¾—¾ pCt.; 3-mnds.
idem ¾—¾ pCt.; 4-mnds. idem ¾—¾ pCt.;
6-mnds. idem ¾—¾ pCt.

DE DOELMATIGHEID VAN DE AMSTERDAMSCH- MELKVOORZIENING.

Naar aanleiding van het accountantsrapport Klijnveld een objectieve beschouwing te geven over de voordracht van B. en W. van Amsterdam tot instelling van een gemeentelijk melkbedrijf, is aanlokkelijk maar moeilijk.

De oorspronkelijke voordracht over dit onderwerp is reeds meer dan vier jaar oud, de politieke strijd heeft er een doornenhaag van polemiek omheen geweven en ondanks de langdurige en commissoriale voorbereiding — wellicht juist daardóór — is ook in de laatst verschenen stukken nog op meer dan één punt onklarheid of tegenstrijdigheid blijven bestaan.

Toch is de taak aanlokkelijk. Het voorstel van het uitvoerend bewind van Amsterdam is een moedig plan; het wordt niet verdedigd met een beroep op buitenlandsche ervaringen of abstracte theorieën, maar wil zijn kracht alleen putten uit de speciale eischen, die een doelmatige voorziening van de hoofdstad stelt. Zoo het daarin faalt, dan is het niet het minst in het belang van de voorstanders, dat dit tijdig wordt ingezien, vóórdat de practijk haar onverbidde-lijk vonnis spreekt; zoo het daarin slaagt, dan mogen ook de tegenstanders bijtijds overwegen, hoe een volgend geslacht zal oordeelen over hen, die een dan als nuttig erkenden maatregel tot het laatst toe hebben tegengehouden.

In het volgende wil ik alleen de bedrijfshuishoudkundige zijde van het vraagstuk onderzoeken en laat dus het hygiënisch motief geheel buiten bespreking.

In de voordracht van 3 October j.l. stellen B. en W. voor het Gemeentelijk Melkbedrijf op te richten op de volgende grondslagen:

- a. Gemeentelijk monopolie voor inkoop, invoer en bewerking; concessioneering van den verkoop;
- b. Inkoop op samenstelling;
- c. Pasteurisatie van alle melk in daarvoor door het Gemeentelijk Melkbedrijf over te nemen of nieuw te bouwen inrichtingen;
- d. Aflevering van alle melk in flesschen (behoudens uitzonderingen voor grootverbruikers en voor den verkoop per glas);
- e. Vergunning aan slijters voor den verkoop in het klein onder door B. en W. vast te stellen voorwaarden, wat betreft indeeling in wijken, prijs en hygiënische behandeling;
- f. Instelling van een Raad van Advies.

De technische uitrusting van het bedrijf zal bestaan uit een viertal ontvangstations met een maximale capaciteit van 40.000 L. per dag; één fabriek van zgn. „lossé melk” (af te leveren in bussen) ad 100.000 L. per dag en 4 fabrieken van flesschenmelk, ad 90.000 L. per dag.

De 4 ontvangstations worden gebouwd in de wingebieden en voorzien van een pasteurisatie-inrichting speciaal voor den warmen zomertijd; van de 5 melkfabrieken wil men voorloopig alleen bouwen de busenmelkfabriek en één fabriek voor flesschenmelk; de taak van de overige drie zal tot nader order worden waargenomen door de daarvoor in aanmerking komende bestaande inrichtingen.

Het rapport Klijnveld geeft voor dezen opzet een begrooting van exploitatiekosten.

Het is geen volkomen nieuw onderzoek, gebaseerd op het eigen inzicht van den accountant; het is in de voornaamste punten „gebaseerd op het bestaande materiaal” i.c. op het in April 1923 verschenen rapport van de gemeentelijke Commissie van Onderzoek (Rapport C. v. O.). Hier en daar zijn door hem kleine wijzigingen aangebracht, waarvan stellig de voornaamste en vruchtbaarste is, dat in zijn project de positie der centrale directie is versterkt tegenover die der fabrieken, waarmee niet alleen een verlaging der kosten, maar ook een beter bedrijfsbeheer kan worden bereikt.

Uitgaande van een aangenomen inkoopprijs van de melk van 11 ct. per L. komt hij tot een verkoopprijs van de flesschenmelk thuisbezorgd, varieerend van 16,2 cent (bij minimum productie en maximum loonen) tot 14,5 cent (bij maximum productie en minimum loonen); een marge dus, welke in 't ongunstigste geval niet meer zou bedragen dan rond 5,5 cent.

Thans is deze marge voor de gepasteuriseerde melk in flesschen bij de groote inrichtingen 11,7 cent. Een voordeelig verschil dus van 6,2 cent. De voordracht van B. en W. bepleit de noodzakelijkheid om den melkprijs de eerste 4 jaar met een halven cent per Liter te verhoogen voor extra aflossing, zoodat het voordeelig prijsverschil 5,7 zou worden. En men knoopt daaraan vast de beschouwing dat dit, „indien men uitgaat van de onderstelling dat de geheele burgerij ook thans gepasteuriseerde melk in flesschen gebruikt, bij een verbruik van 300.000 L. per dag, voor de bevolking een bezuiniging beteekent van zes millioen twee honderd duizend gulden per jaar.”

Alvorens op de kostprijsberekening zelf in te gaan, moet hier onmiddellijk worden opgemerkt, dat deze veronderstelling, om zoo te zeggen, niet geoorloofd is. Want zij is in strijd met de werkelijkheid, dat „drie vijfde der consumptiemelk geleverd wordt door slijters” (Rapport C. v. O., blz. 107) en dus in den regel als „losse melk” slechts met een marge van 5 cent wordt verkocht (Rapport blz. 106).

Globaal gesproken zal minstens drie vijfde deel der bevolking van de prijsverlaging dus niets merken; ja, ook bij de aangenomen berekening dreigt reeds het gevaar, dat dit drie vijfde deel, een halven of een heelen cent per Liter méér zal moeten gaan betalen.

Hiertegenover staat natuurlijk het voordeel, dat men een beter product ontvangt, gereed voor het gebruik. Maar het zal toch voor de populariteit van het melkbedrijf een levenskwestie blijken om deze prijsverhooging zoo klein mogelijk te houden.

Het rapport Klijnveld geeft in een 40-tal bladzijden met vele cijfers (was de duidelijkheid niet gebaat bij beknopter samenvatting?) de exploitatierekeningen over de centrale directie, de ontvangstations, de fabriek voor losse melk en de 4 fabrieken voor flesschenmelk met en zonder distributiekosten.

Voor een algemeen overzicht zij hier volstaan met nevenstaande korte samenvatting van de volledige bedrijfsrekening der flesschenmelkfabrieken, welke te zamen 80 pCt. van de productie zullen verwerken en dus voor het bedrijfsresultaat den doorslag geven.

Aan de hand daarvan willen wij nagaan hoe de verschillende omstandigheden in de kostprijsberekening zijn verdisconteerd.

Inkoopprijs van de melk. Deze is, blijkbaar alleen voor *fixer les idées*, aangenomen op 11 ct. per Liter, afgeleverd aan de fabrieken aan den rand van de stad.

Een uitvoerige beschouwing over de vraag, welken invloed het inkoopmonopolie en het inkoop op vetgehalte op de prijsvorming zullen uitoefenen, treft men in de stukken niet aan. In sommige persartikelen is beweerd: een sterk prijsverhoogenden.

Naar mijn meening, althans voor wat den invloed van het monopolie betreft, ten onrechte. Het is wel hoogst waarschijnlijk, dat ook op dit gebied, zooals op zoovele andere, het monopolie van den inkoop, de aansluiting der verkoopers, voorzover die niet reeds bestaat, zal opwekken en versterken. Maar is dit voldoende om een hooger prijsniveau te doen ontstaan? Men kan deze vraag alleen dan toestemmend beantwoorden, wanneer men uitsluitend let op de kleine contracten en de kleine partijtjes melk, die nu en dan bij de tegenwoordige verhoudingen wel eens goedkoop op den kop worden getikt en waarvan het twijfelachtig is, of de goedkoopte aan den handelaar of aan den consument ten goede komt. In het groot gezien echter wordt de gemiddelde prijs, met of zonder monopolie, bepaald door de zuivelwaarde van de melk in het internationale ruilverkeer. Op de internationale

Gecombineerde bedrijfsrekening van de 4 fabrieken van flesschenmelk.
(Bedragen in duizenden guldens).

	A Minimum-productie (87.600.000 L. per jaar) Maximum-loonen	B. Maximum-productie (131.400.000 L. per jaar) Minimum-loonen
<i>Inkoop van de melk</i>	9.526	14.261
<i>Bewerking:</i>		
Salarissen en loonen ¹⁾	1.191	1.088
Brandstof en Electriciteit...	149	197
Materialen, Drukwerk enz...	61	79
Flesschenbreuk	394	591
Capsules	263	394
Onderhoud	100	100
Onvoorzien	100	100
Afschrijving	459	459
Rente	400	400
<i>Distributie:</i>		
Loonen ¹⁾	1.382	1.382
Afschrijving en rente	75	75
<i>Aandeel ontvangstations</i>	95	118
<i>Aandeel directie en administratiekosten</i>	103	86
	14.298	19.330
Prijs p. L. zonder distributiekosten	14,5 cent	13,4 cent
Distributiekosten p. L.	1,7 „	1,1 „
Totaalprijs per Liter	16,2 cent	14,5 cent

¹⁾ Inclusief pensioenbijdragen en vacanti toeslagen.

markt, waar het surplus van de Nederlandsche zuivelproductie zijn afzet vindt, vindt men ook de „grensconsumenten” die het gevoeligst op prijsveranderingen reageren. Het is niet aannemelijk dat hun houding door een zeer partieel inkoopmonopolie in Nederland merkbaar wordt beïnvloed, in elk geval niet in opwaartsche richting.

Een ander ding is het koopen op vetgehalte. Op zichzelf is dit een volstrekt rationeele maatregel, die verbetering in de veehouderij slechts kan bevorderen. Bij den tegenwoordigen toestand koopt men de melk en betaalt het water. Wanneer men echter de nieuwe methode al te rigoureuus zou hanteeren, dus een tamelijk hoogen eisch vrij snel wil doorvoeren, is het onvermijdbaar gevolg dat men 1o. de productiekosten van de melk verhoogt en 2o. een aantal producenten uit de markt drijft. In de practijk komt dat voor Amsterdam hierop neer, dat men vooral een aantal leveranciers uit de onmiddellijke omgeving van de hoofdstad van zich afstoot en dus voor een grooter of kleiner deel afhankelijk wordt van den aanvoer uit Friesland, waar de veestapel zooveel hooger staat. Men vervalt dan in extra transportkosten (van de orde van grootte van 0,5 à 1 cent per Liter) die zonder twijfel stimuleerend zullen werken op den prijs, waartegen de toegelaten boeren uit N. en Z. Holland willen leveren.

Bij doorvoering van dezen maatregel zal de hygiënist dus steeds een tegenwicht moeten vinden in den koopman.

Bewerking. Uit de bedrijfsrekening der flesschenmelkfabrieken blijkt, dat de voornaamste factoren in den kostprijsofbouw zijn de arbeidsloonen en de kapitaalslasten.

Voor het benoodigde kapitaal houdt het rapport Klijnveld zich strikt aan de gedetailleerde begrooting van de zgn. Prijzencommissie (blz. 192, 193 Rapport C. v. O.).

Indien men deze begrooting met enkele steekproeven toetst, krijgt men den indruk, dat zij aan den veiligen kant is. Ook de keuze der percentages is behoorlijk solide (6 pCt. rente, 3 pCt. afschrijving op de gebouwen, 15 pCt. op de installaties).

Eenigszins anders staat het met den post arbeids-

loon. Ook hierbij heeft de heer Klijnveld den opzet der Prijzencommissie in beginsel gevolgd en alleen de door haar aangenomen salarissen en loonen verlaagd en verhoogd tot gemeentepijl. Maar de commissie heeft in haar begrooting wel de telefoonjuffrouw en den jongsten bediende afzonderlijk verantwoord, maar de eigenlijke arbeiders, ten getale van 80 per fabriek, niet nader ingedeeld.

Of dit aantal dus ruim of krap genomen is, valt moeilijk te beoordeelen. In vergelijking met bestaande fabrieken is het stellig niet aan den ruimen kant. Men kan echter grif toegeven, dat dezen wat transport betreft, nog niet de hoogst mogelijke efficiency hebben bereikt en bovendien te kampen hebben met een, in verhouding tot hun capaciteit, te lage belasting.

Eigenaardig is, dat het rapport Klijnveld, in afwijking van de Prijzencommissie, de loonen aanneemt als te zijn onafhankelijk van de grootte van den omzet. Dit is niet in overeenstemming met de werkelijkheid; er mag een belangrijk stuk „vaste loonen” in zitten; een ander, eveneens belangrijk deel wordt betaald aan transportarbeid, die recht evenredig toeneemt met het verwerkte quantum. Indien dus de totale loonkosten bij normale belasting goed zijn getaxeed, zijn zij bij de 50 pCt. grootere maximumbelasting wellicht 10 à 20 pCt. te laag.

Distributie. Op dit punt bestaat een zonderlinge incongruentie tusschen het rapport Klijnveld en de voordracht van B. en W.

Terwijl het eerste gebaseerd is op een stelsel van strikt gerationaliseerde thuisbezorging en dan, bij minimum productie, komt tot een vracht van 400 Liter per karrijder per dag, welke als uiterste grens wellicht bereikbaar is, (bij maximum productie rekent het rapport met 600 Liter per karrijder per dag) — stelt de voordracht van B. en W. dit wel wat erg theoretische denkbeeld geheel ter zijde.

B. en W. willen de distributie opdragen aan slijters, die aan bepaalde voorwaarden moeten voldoen om voor een distributievergunning in aanmerking te komen, maar overigens geheel zelfstandig blijven. Op deze wijze verkrijgt men een veel practischer oplossing, die beter aanpast aan het eenmaal bestaande en beter voldoet aan de eischen van het publiek, dat op elk oogenblik van den dag vlak in de buurt melk wil kunnen „bijhalen”.

Men hoopt ook langs dezen weg een zekere beperking van het aantal slijters te kunnen doorvoeren, zoodat ieder verzekerd is, althans bij de noodige inspanning zich verzekeren kan, van den noodigen omzet. De voordracht van B. en W. bewaart over de grootte van dit beperkte aantal, evenals over de aan den slijter toe te kennen winstmarge, het stilzwijgen.

De zgn. Economische Commissie meende de winstmarge op 1,5 cent afgehaald en 2,5 cent thuisbezorgd te moeten stellen (blz. 39, 143 t/m 145, Rapport C. v. O.) en op andere plaatsen van dit rapport oordeelt men een aantal van 600 slijters voldoende of wel een dagomzet van 500 L., hetgeen op een aantal van 480 zou uitkomen. Thans bedraagt dit aantal rond 1200, zoodat inderdaad reeds een krasse beperking noodig is om den overblijvenden bij de aangegeven winstmarge een „behoorlijk bestaan” te verschaffen.

De vraag is nu, welken invloed dit stelsel van distributie zal uitoefenen op den prijs. In het rapport Klijnveld is gerekend met een marge van 1,68 cent per L. bij minimum-productie en 1,1 cent per L. bij maximum-productie (zie de bedrijfsrekening). Bij de minimum-productie (waarmee men gedurende de eerste jaren rekenen moet) zal het stelsel van de voordracht van B. en W. den prijs van de melk „afgehaald” dus 0,18 ct. lager, dien van de melk „thuisbezorgd” daarentegen 0,82 ct. per Liter hooger maken dan in het rapport Klijnveld berekend.

Bovendien zijn in den prijs van het accountantsrapport geen kosten opgenomen om het verlies te dekken van de zgn. overmelk, d.i. de melk die iederen oag overkocht overblijft. Juiste statistische gegevens

hierover zijn mij niet bekend, maar wanneer men afgaat op hetgeen bekend is van dergelijke verliezen bij de broodproductie en rekening houdt met de mogelijkheid van verwerking der oude melk op 'beter enz., dan mag men het nettoverlies uit dezen hoofde wellicht aannemen op 1 à 2 pCt. van het totaal bedrag; dit beteekent dus een prijsverhoging van rond 0,2 cent per L.

Overgangstoestand. De wijze waarop gedurende de eerste jaren van het gemeentelijk melkbedrijf de overgangstoestand zal worden geregeld, vindt men in de laatste voordracht meer concreet aangegeven. Gezien de groote moeilijkheden, welke hier te overwinnen zijn, mag men zeggen, dat de thans voorgestelde regeling zeer gelukkig gekozen is.

Ten aanzien van de bestaande fabrieken stelt men zich een overname tegen taxatieprijs voor met afzonderlijke berekening van den goodwill.

Men wil aanvankelijk onderzoeken of het mogelijk is den bouw der drie andere flesschenmelkfabrieken achterwege te laten en gedurende dien tijd blijft dus een groot deel van de thans bestaande productiecapaciteit in werking. Het overtollige wil men realiseeren.

Neem aan dat in het uiterste geval alles gerealiseerd wordt, dat de overneemprijs gelijk is aan 2,2 miljoen plus 0,9 miljoen voor goodwill (de waarden, die in 1921 door de heeren Terwen, Raaff en Van der Veldt, adviseur en directeurs der V. A. M. I., werden geschat in hun brochure over „De verbetering van de melkvoorziening van Amsterdam”), dat bij de realisatie een verlies wordt geleden van 40 pCt., dus in totaal van $0,4 \times 2,2 + 0,9 = 1,78$ miljoen, dan wordt dit inderdaad door den toeslag van een halven cent per Liter, te heffen gedurende 4 jaar, ruimschoots geamortiseerd.

Er is echter meer. De besparing in bedrijfskosten, welke men voor het rationele bedrijf becijfert, vindt haar natuurlijke tegenhangert in de talrijke arbeiders en geëmployeerden, welke als overtolligen moeten worden uitgedreven. Dit aantal is niet gering. Thans schat men het aantal slijters op 1200, het aantal fabrieksarbeiders in dienst van de melkinrichtingen op rond 500, het aantal melkbezorgers op 400, tezamen 2100 man (Rapport C. v. O. blz. 39). In het rationele bedrijf is slechts plaats voor $4 \times 80 = 320$ arbeiders in de fabrieken voor flesschenmelk, 55 arbeiders in de fabriek voor losse melk, en $4 \times 4 = 16$ arbeiders in de 4 ontvangstations. Tezamen dus rond 400 man. Tel daarbij op de 5 à 600 slijters dan komt men op een totaal van 900 à 1000, zoodat 1100 à 1200 man overtollig worden. Deze getallen stellen de zaak te somber voor, omdat er vooral onder de slijters stellig een paar honderd zijn, die maar een klein deel van hun bestaan uit den melkhandel dekken en volgens de laatst beschikbare gegevens ook het totaal aantal met een tweehonderd is verminderd; anderzijds is nog geen rekening gehouden met de geëmployeerden met hogere salarissen.

Het is stellig niet gewenscht al deze personen een juridisch recht te geven op schadeloosstelling; men moet geen renteniers kweeken op gemeentekosten, maar het is evenmin mogelijk, dat de gemeente zich van deze menschen zou kunnen afkeeren met dezelfde onaandoenlijkheid, waarmee een particulier bedrijf dit in soortgelijke gevallen kan doen. Op menschkundige, maar loyale wijze zal men met schadevergoedingen over de brug moeten komen of wel de rationalisatie van het bedrijf zoo langzaam doorvoeren als de vrijwillige beroepswisseling vereischt.

In dit laatste geval zal men echter ook de besparing slechts in hetzelfde langzame tempo kunnen realiseeren.

Wanneer men op grond van het bovenstaande het totaalbedrag van eventuele schadeloosstellingen of (en) van loonen van personeel, dat feitelijk overbodig is geworden voor de eerste overgangsjaren taxeert op 0,6 à 1 miljoen per jaar, dan beteekent dit opnieuw een prijsverhoging van circa 0,7 cent per Liter.

Vatten wij het voorafgaande samen, dan komen wij tot den volgende prijs per Liter, gepasteuriseerde flesschenmelk thuisbezorgd.

Prijs zonder distributiekosten (Rapport Klijnveld)	14,5 cent
Kosten thuisbezorgen	2,5 „
Verlies overmelk	0,2 „
Extra aflossing	0,5 „
Kosten wachtgeld enz.	0,7 „
	<hr/>
	18,4 cent

Bij een inkoopprijs van 11 ct. is volgens deze berekening de bruto marge dus thans gestegen tot 7,4 cent. Tegenover de op dit oogenblik geldende marge van 11,7 cent voor flesschenmelk, geeft deze nog een besparing van 4,3 cent; tegenover de marge van 5 cent voor losse melk door slijters thuisbezorgd, is er echter een nadeelig verschil van 2,4 cent. Voor de bevolking in haar geheel wegen plus en minus vrijwel tegen elkaar op.

Het komt mij voor dat deze getallen den vermoedelijke uitslag vrij dicht benaderen; er zijn stellig nog enkele kwade posten niet of niet voldoende in de rekening opgenomen, anderzijds zijn er ook kosten die wellicht zullen meevallen (bouw van de nieuwe inrichtingen, flesschenbreuk e.a.). Het lijkt daarom niet gewaagd den tegenwoordigen koopers van flesschenmelk reeds op betrekkelijk korten tijd, d.w.z. in een tijdsverloop van enkele jaren, een prijsverlaging in uitzicht te stellen (bij gelijkblijvende zuivelrijzen en zeer voorzichtige hanteering van het inkoop en vetgehalte).

Hier immers komen de voordeelen van een goed georganiseerd bedrijf met gunstige belasting ten volle tot haar recht; hier is een gecentraliseerd overheidsbedrijf van den beginne af aan in het voordeel tegenover een versplinterd particulier bedrijf, dat zelfs in zijn beste vormen altijd een uitputtenden concurrentiestrijd heeft te voeren met het klein- en dwergbedrijf.

En zeker in Amsterdam, waar zoowel in het melkbedrijf als in de broodbakkerij het grootbedrijf ten achter is gebleven bij andere plaatsen (Den Haag bijv.), zeker in Amsterdam is het niet te verwachten dat het particuliere bedrijf uit eigen kracht in afzienbare tijd tot deze betere organisatie komt.

Anders staat de positie van het gemeentelijk bedrijf tegenover de talrijke koopers van de zgn. „losse melk”. Het lijkt mij niet te vermijden; dat deze belangrijk meer voor de gepasteuriseerde melk in flesschen zullen hebben te betalen, dan zij thans gewend zijn. Het is waar, dat zij een beter product krijgen, dat hun kosten om zelf de melk te koken — zoo zij dit al doen — en de daaraan verbonden rompslomp komen te vervallen, — toch mag men niet vergeten, dat tot deze afnemers ook groepen behooren, die elke meerdere uitgaaf, ook de kleinste, moeilijk kunnen velen. Daarom kan het nog wel verdedigbaar zijn hen tot het gebruik van een uit hygiënisch oogpunt beter artikel op te voeren.

Durft men dit aan, dan kan het nieuwe bedrijf met open vizier den strijd tegemoet gaan.

J. GOUDRIAAN Jr.

REDE VAN DEN VOORZITTER DER KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN VOOR AMSTERDAM, E. HELDRING.

In de zitting van 2 Januari 1925 der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam heeft de Voorzitter, de heer E. Heldring, een rede uitgesproken, waaraan het volgende is ontleend:

Ten aanzien van den binnenlandschen toestand valt over het algemeen een belangrijke verbetering in vergelijking tot vorige jaren te constateeren. De wederopleving van Duitschland is daarvan in overwegende mate de oorzaak. De groothandel is in bijkans alle stapelartikelen levendig geweest; hetzelfde geldt voor den handel in landbouwartikelen en voor dien in levende dieren. De waarde van den geheelen invoer, zonder goud en zilver, heeft over de eerste elf

maanden f 2.144 miljoen bedragen tegen f 1.834 miljoen in het overeenkomstige tijdperk van 1923; die van den uitvoer f 1.524 miljoen tegen f 1.175 miljoen in 1923. De waarde van den invoer overtrof die van den uitvoer dus met f 620 miljoen, d.i. met f 39 miljoen minder dan in 1923. De verhouding van de waarde van den uitvoer tot die van den invoer bedroeg 71 pCt., verleden jaar 64 pCt. Schatten wij de waarde van de uit entrepôt uitgevoerde artikelen op 200 miljoen, laag geraamd, dan wordt dit cijfer 80 pCt. Men dient evenwel in aanmerking te nemen, dat de uitvoer zich in 1924 eerder ontwikkeld heeft dan de invoer, namelijk van het oogenblik af, dat Duitschland n.d. zijn capitulatie in de Roerkwestie begon te koop, terwijl de invoeren, voor zoover deze strekten ter aanvulling van de daardoor verminderde voorraden hier te lande, eerst later konden plaats hebben. Het is dan ook niet zeker dat het gunstige verhoudingscijfer, dat voor onze positie als debiteur en crediteur trouwens maar een betrekkelijke waarde heeft, bestendigd zal worden.

De volgende cijfers geven een beeld van de waarde, (in miljoenen gulden), van onze handelsbeveging met de zes voornaamste landen, met welke wij in betrekking staan:

	Invoer		Uitvoer	
	Jan.-November 1924	1923	Jan.-October 1924	1923
Duitschland	408	427	963	137
Engeland	277	276	314	284
Ver. Staten	251	206	45	56
België	219	183	120	102
Frankrijk	80	54	87	88
Nederl. Indië	122	92	78	84

De uitvoeren van verschillende fabrikaten stegen; ik noem de volgende: (in miljoenen gulden)

	1924	1923
Margarine	51	39
Suiker	60	57
Leder	23	13
Lijnolie	24	20
Gepelde rijst	11	2,7
Tarwemeel	10,7	7,25
Roggemeel	6,3	0,75
Kunstzijde enz.	16,7	11,5
Wollen weefsels	10	7,8
Spiritus	4,2	2,2
Flesschen	3,3	2,4
Sigaren	2,8	2,4
Lederen schoeisel	1,6	0,33
Gebreide en andere tricotgoederen	2,9	1,8
Linoleum	3,—	2,2

Achteruitgang in den uitvoer was voornamelijk waar te nemen ten aanzien van katoenen weefsels, (f 58 miljoen tegen f 69 miljoen), waaraan de langdurige loonstrijd in Twente, welks nijverheid thans weder vol werkt, wel niet vreemd zal zijn. Ook de geringere invoer van katoen, (f 24 miljoen tegen f 32 miljoen) zal wel met dat conflict in verband staan. De uitvoer van producten van de metaalnijverheid toont weinig verandering, die van dakpannen en metselsteenen daalde. Behalve den, gedurende een deel van het jaar, kunstmatig gestremden invoer van lederen schoeisel, verminderde onder andere ook de invoer van bovenkleeding, (f 22 miljoen tegen f 28 miljoen), meubelen, (f 7,4 miljoen tegen f 10,8 miljoen), van motorrijwielen, (f 1,6 miljoen tegen f 2,5 miljoen), en van rijwielen, (f 1,8 miljoen tegen f 4,3 miljoen).

Aan grondstoffen en hulpmiddelen voor onze bedrijven werden meer ingevoerd: verbrandingsmotoren, plaat- en staafijzer, gezaagd hout, metselsteenen, palmolie, grondnoten, ruwe bietsuiker, talk, huiden, ongepelde rijst, lijnzaad, zwavelzure ammoniak, zaairogge, veekeuken en zemelen. Voorts nam o.m. de invoer van volgende fabrikaten toe:

1) Met betrekking tot de handelsbeveging van Nederland in het afgelopen jaar, loopen de beschikbare cijfers voor den uitvoer slechts tot October, daar het Centraal Bureau voor de Statistiek, ten gevolge van een, in dit geval verkeerde, bezuiniging, nog niet over latere cijfers beschikt; naast de maatregelen, welke reeds werden genomen en die de continuïteit en de volledigheid van zijn publicaties in gevaar brachten, hebben de laatstelijk ingevoerde bezuinigingen thans dus de waarde uit het oog verloren van het kunnen beschikken over zoo recent mogelijk materiaal; gehoopt moet worden, dat, zoowel ten aanzien van onze handels- als van de algemeen economische statistiek, zuinigheid niet de wijsheid moge bedriegen en in meerdere mate zal worden rekening gehouden met redelijke eischen van den handel.

gareus, katoenen en wollen weefsels, vensterglas en rubber-schoeisel. Eveneens steeg, in verband met het opleven van den handel, de invoer van koffie, tabak, sinaasappelen en voorts die van tarwe, bevroren vleesch en automobielen. Daarentegen liep de invoer van thee achteruit, vermoedelijk na groote aanvoeren in 1923, ter vermindering van het in 1924 ingestelde verhoogde invoerrecht.

In de nijverheid is de toestand in den lande verschillend, doch over het algemeen bepaald beter, hoewel nog in veel gevallen moeilijk, o.a. in de metaalindustrie.

De Deutsche concurrentie was reeds in de laatste dagen der inflatie minder hinderlijk dan voorheen en na de invoering van den gouden standaard bij onze oostelijke naburen, zijn de eertijds luide klachten ten onzent verstomd. Afgevocht moet worden, wat de invloed van de lage Deutsche geldloonen, welke evenwel op den duur niet op grooten afstand van ons loonpeil kunnen blijven staan, op de Deutsche exportprijzen onder den gestabiliseerden toestand zal zijn. Van de Fransche en Belgische valutaconcurrentie ondervindt onze nijverheid geen grooten hinder. Een factor van niet geringe betekenis voor haar is de daling der kolonprijzen, welke sedert 1 Januari 1924 ongeveer f 4 per ton voor de industriële soorten bedraagt. Het verbruik in de nijverheid op ongeveer 3.000.000 ton stellende, zou men een besparing van f 12.000.000 voor 1925 mogen verwachten. Het geheele nationale verbruik schijnt op ongeveer 9.000.000 ton geschat te mogen worden, aldus verdeeld: nijverheid 3, huisbrand 2,5, gasfabrieken 1, scheepvaart 1 miljoen, spoorwegen 800.000 en elektrische centrales 700.000 ton. De prijzen voor huisbrand zijn weinig veranderd.

Onbevredigend, maar toch ook beter dan weleer, dank zij de mogelijkheid met buitenlandse werven te concurreren, is de toestand in den scheepsbouw, die echter, in de eerste plaats voor de Rijnscheepschiffen, hachelijk dreigt te worden, indien een Fransch-Duitsch ijzerkartel tot stand komt, omdat dan de lage exportprijzen voor Duitsch scheepsstaal, welke onze scheepsbouwers in staat stelden voordelig te concurreren, waarschijnlijk tot het verleden zullen behooren.

Met de scheepvaart is het nog slecht gesteld. De verbetering der vrachten, welke in het laatst van 1923 plaats vond, was voorbijgaand en de duurzaamheid der rijzing, welke zich in de herfstmaanden van 1924 ontwikkelde, is vooralsnog twijfelachtig. De eerste hield verband met de plotselinge vraag naar ruimte voor Japan, de laatste met de slechte graanoogsten in Europa. Een blijvende verbetering van het vrachtenpeil op de open markt moet op den duur uit de verlevendiging van den handel voortkomen, welke zich nu reeds in het vervoer der vaste lijnen gevoelen laat, met een vasteren onderton voor de vrachten in dat bedrijf als gevolg. Overigens zijn de uitkomsten voor de geregelde lijnen, welke meerendeels jarenlang een hardnekkigen strijd met buitenlandse ondernemingen gevoerd hebben, waarschijnlijk nog niet fraai geweest. Men is er evenwel vechtsmoede geraakt en verschillende van onze lijnrederijen zullen, voor zoover zij niet te veel scheepsruimte buiten haar lijnen moeten onderbrengen, in 1925 baat van eene toetreding tot internationale conferences ondervinden. De verhouding van beschikbare scheepsruimte tot den omvang van het goederenvervoer blijft evenwel nog altijd te ongunstig voor de reeders, dan dat het gehoopte effect op de algemeene vrachtenmarkt spoedig bereikt zal kunnen worden. Het vracht-indexcijfer 1) was:

131,18	in November 1924	280,14	in December 1920
144,01	„ Februari 1924	690,95	„ Februari 1920
136,57	„ December 1922	116,34	„ 1913
156,67	„ December 1921		

De verhouding der exploitatiekosten tusschen nu en voor den oorlog blijft veel ongunstiger dan die van bovengenoemde cijfers, en is in het algemeen slechter dan in 1923. Een nadeelige omstandigheid voor onze scheepvaart is, dat de gages op Deutsche schepen slechts de helft bedragen van de door Nederlandsche reeders betaalde loonen. Het verwezenlijken van de Deutsche plannen nopens vergroting van de koopvaardijvloot met staatssteun, zoude de algemeene situatie op scheepvaartgebied en die van de Nederlandsche vloot in het bijzonder, ongunstig beïnvloeden.

Volgens opgave der Nederlandsche Reedersvereniging bestond onze koopvaardijvloot op 1 December j.l. uit 748 eenheden, metende 2.445.599 bruto register-ton, tegen 810 eenheden, metende 2.471.469 ton in 1923. Van de vloot behooren 309 bodems met 1.085.966 ton te Amsterdam thuis, (1923: 311 met 1.046.457 ton).

Hoezeer de Rijnvaart door de meer normale toestanden

1) Cijfers van „The Economist“.

in ons achterland herleeft, blijkt uit de inklaringen te Lobith, welke van Januari tot en met November bedroegen:

1923	14.317	schepen met	9.135.189	ton
1924	35.958	„ „	21.653.700	ton

De verbetering van den algemeenen toestand heeft niet verhinderd, dat in het bankbedrijf onverteerde kwade pos- ten een van onze groote instellingen in opspraak en, on- danks geruststellende verklaringen, voor haar reorganisatie brachten. Overigens is 1924 voor de banken niet ongun- stig geweest. De toestand in het groote bankbedrijf is ge- zond en er bestaat geen aanleiding tot eenige ongerustheid.

Bij verschillende, louter in het binnenland werkende, in- stellingen is in het afgelopen jaar weer gebrekkig beleid aan den dag gekomen. Terwijl men destijds in sommige kringen gemeend heeft, dat de prosperiteit van kleine han- delsbedrijven niet met de algemeene regelen van een solied bankbedrijf vereenigbaar was, heeft de ondervinding nu wel geleerd, dat een practijk in overeenstemming met die op- vating, noodlottig voor de banken en de van haar afhau- kelijke zaken is geweest. De algemeene indruk, welken men thans opdoet, is echter, dat het ergste geleden is en dat men ook in de provincie door het oude zeer begint heen te raken.

De verbetering van den algemeenen toestand spreekt ech- ter duidelijk uit de cijfers betreffende de arbeidsmarkt. Ter- wijl in October 1922, volgens opgaaf van den Dienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling, het aan- tal werkzoekenden in Nederland 67.000 bedroeg, tegen in October 1923: 80.000, was dit aantal een jaar later tot 56.000 gedaald. De getallen van de door den genoemden Dienst opgegeven werklozen zijn als volgt: 31 October 1923: 27.500; 1 Januari 1924: 49.600; 31 October 1924: 16.500; 29 November 1924: 24.500. Hierbij kan worden opgemerkt, dat naast de vermeerderde werkgelegenheid, verschillende maatregelen tot het beperken en verminderen van de uit te keeren steunbedragen het zoeken van loo- nenden arbeid in de hand hebben gewerkt, terwijl deze maat- regelen tot op zekere hoogte wellicht ook ertoe hebben medegewerkt, dat het aantal gevallen, in hetwelk ten on- rechte steun werd getrokken, is gedaald.

Het werkloosheidscijfer van verschillende vakken wordt nog ongunstig beïnvloed door de omstandigheid, dat vele ongeschoolden zich als werkloze vakarbeiders laten in- schrijven, terwijl daartegenover er in eenzelfde vak aan geschoolden een bepaald tekort is. Dit geval doet zich onder andere voor in de metaalnijverheid, terwijl steeds behoefte bestaat aan goede kantoorbedienden doch zij, die zich als zoodanig aanbieden, zoo dikwerf minder geschikt zijn.

De vroeger voor vele Nederlandsche werkkrachten be- staande gelegenheid tot emplooi in Duitsland, bij hoog- ovenen, bij bovengronds mijnwerk en in den landbouw als seizoenarbeid, is nog niet teruggekeerd en het laat zich niet verwachten, dat deze vraag zich spoedig opnieuw zal voor- doen. Werkloosheid onder vrouwen is gering. Talrijke in- dustrieën, deels nieuwe, vragen meer meisjes dan beschik- baar zijn; o.a. is dit het geval met de fabrieken van gloei- lampen, chocolade, sigaretten, kunstzijde, confectie en ver- pakking.

Voortgezette bezuiniging op onzen staatsdienst; voor zoo- ver vereenigbaar met de economische en cultureele belan- gen van ons land en niet leidende tot mindere efficiency van den dienst zelf, blijft noodig om de noodzakelijke ver- lichting in den belastingdruk mogelijk te maken. Een meer doeltreffende zeggingschap van de schatkist over de andere departementen dan thans bestaat, is daartoe gewenscht. Samenvoeging van sommige departementen of afdelingen van departementen zou tot versobering leiden. De samen- voeging van Arbeid met Handel en Nijverheid heeft het voordeel gebracht, dat de belangen der nijverheid bij de sociale wetgeving en die der arbeiders door denzelfden bewindsman behartigd moesten worden en de eerste dus- beter begrepen worden dan toen Arbeid zelfstandig aan het legisleeren was.

Naast bezuiniging is echter een constructieve politiek noodig. De bevolkingsdichtheid en toeneming zijn zooda- nig, dat behalve de zeer noodige vermeerdering van bouw- grond door de drooglegging der Zuiderzee, tal van maat- regelen noodig zijn om de welvaartsbronnen van ons land zoo intensief mogelijk te ontwikkelen en dit tevens be- woonbaar te doen zijn. Ten opzichte van verdere terrein- winning door indijking en ontginning, van verbetering van de verkeersmiddelen, (het rapport van de Staatscommissie voor het Vervoervraagstuk is een welkome leidraad voor een onderdeel van dit probleem), van gewestelijke bebou-

wing in den wijden omtrek van de groote steden, en van het sparen van open ruimte en natuurschoon, is initiatief van de Regeering tot het vaststellen van een plan dringend noodig.

Valt enerzijds het doortastend beleid van den Minister van Financiën te loven, ernstige bedenking is anderzijds in te brengen tegen zijn doordrijven — ongeacht de advie- zen van voorname organen van handel en nijverheid — der volgens het stelsel „elck wat wils” tot stand gekomen Tariefwet, welke wet een belangrijke schrede op den weg tot bescherming zet en naar mijn meening op grond van de betere economische vooruitzichten, voor het directe schat- kistbelang niet noodig was. De belangen der nijverheid die- nen met alle met het algemeen belang strookende middelen bevorderd te worden, doch bescherming is, in het bijzonder voor ons land, dat zoo overwegend op export is aangewezen, zeer bedenkelijk. Hoezeer de beteekenis der industrie zonder — of met een niet dan zeer geringe — bescherming is toe- genomen, blijkt uit de beroepstelling op 1 Januari 1921,¹⁾ al is dit tijdstip, de vooravond van de instorting van onzen gewaanden bloei, al zeer ongelukkig gekozen. Het getal der in de nijverheid werkenden was sedert 1900 met 58 pCt. gestegen, dat der geheele bevolking met 34 pCt. In 1900 werkte 12,8 pCt. der bevolking in de industrie, in 1921 15 pCt. In de andere bedrijven werkten onderscheidelijk 21,4 en 21 pCt. der bevolking. Deze cijfers geven geen aan- leiding de nijverheid boven andere takken van volkswel- vaart te bevoorrechten. Dat de Tariefwet zulks wél doet, acht ik haar zeer bedenkelijke schaduwzijde, welke, meer met het oog op latere gevolgen dan op haar onmiddellijke uitwerking, van grooter beteekenis is dan de gevolgen, welke er voor den verbruiker uit voortvloeien: zoolang het Ne- derlandsche volk naar deskundige berekening, voor onge- veer f 140 miljoen jaarlijks aan tabak in verschillende vormen, en voor ongeveer f 240 miljoen aan geestrijke dran- ken uitgeeft, zal aan die gevolgen geen overwegende be- teekenis kunnen worden toegekend. Doch het is de verder- felijke richting, waarin de wet ons stuwt, welke mij doet wenschen, dat zij eerlang weder in vrijhandelsgeest herzien zal worden. Als een merkwaardig staaltje van de onbe- kendheid met feiten op dit terrein — de tegenwoordige Tweede Kamer vermeld ik, dat de bewering van een lid, volgens hetwelk in Engeland hooge invoerrechten op auto- mobielen zouden bestaan, in dit college door niemand is tegengesproken. Het feit is, dat de bedoelde rechten reeds vóór eenige maanden, ondanks het protest der belanghe- bende industrieën, afgeschaff waren en de Engelsche auto- mobielnijverheid het desniettemin buitengewoon druk heeft.

De onderhandelingen met Rusland mislukten. Wij heb- ben ons voorloopig in den verdragslozen toestand te schik- ken, welke ons, gegeven de geringere handelsomzetten van dat land en de aldaar zeer extremistisch geworden methode, voorshands geen bijzonder groot nadeel oplevert. Met een aantal andere landen zijn handelsverdragen op den voet van meestbegünstiging, of daarmede practisch gelijkstaande, afgesloten; ik noem in dit verband: Polen en Dantzig, Letland, Canada en Hongarije; een voorloopig verdrag werd voorts gesloten met Estland en voorloopige regelingen wer- den getroffen met Portugal en met Griekenland. Het be- staande handelsverdrag met Zwitserland werd uitgebreid tot het vorstendom Liechtenstein, met Lithauen werd een nota gewisseld en met Turkije werd een verdrag van vriend- schap afgesloten.

Met Oostenrijk, de Vereenigde Staten van Amerika, Zuid- Afrika, Guatemala en Haiti wordt omtrent het afsluiten van een handelsverdrag onderhandeld; binnenkort zullen onderhandelingen aanvangen over het sluiten van een defi- nitief tractaat met Griekenland, terwijl een regeling met Joego-Slavië in het voornemen ligt.

Over het algemeen blijkt van een neiging tot verhoog- en van invoerrechten in het buitenland, van welke echter onze uitvoerhandel, althans tot op dit oogenblik, nog geen aan- wijsbare schade heeft ondervonden. Een politiek van retor- sie, door sommigen aanbevolen, zou ons meer schade dan baat brengen. Zij zou ten behoeve van den uitvoer van zekere artikelen den invoer van andere artikelen belem- meren, en aldus verschillende groepen van belanghebb- enden, (importeurs, ondernemers, verbruikers en vervoerders), treffen ten bate van een deel der export-bedrijven en dat nog wel met een, voor hen twijfelachtig succes. Zulk een onbillijk en onlogisch stelsel zou bovendien voor de onder- handelaren meer een blok aan het been dan een, overigens nog gevaarlijk, wapen in de hand zijn.

1) [Zie p. 1123 in het No. van 24 Dec. 11. — Red.]

BANKEN OF PHILANTHROPISCHE INSTELLINGEN?

De October-aflevering van het Amerikaansche Bankers Magazine bevat een beschouwing over een moeilijkheid, waarmede men in het bankbedrijf daar te lande te kampen heeft, doch waarvoor in den laatsten tijd een bevredigende regeling is gevonden. Ik meen, dat de bewuste kwestie niet alleen in de Vereenigde Staten, maar ook in andere landen op een oplossing wacht en dat met name in ons land een uiteenzetting op dit punt haar nut kan hebben.

Het betreft hier de rentabiliteit der kleine bankrekeningen. Ieder, die met het bankbedrijf eenigermate vertrouwd is, weet welke teere snaar in de gestie van het bedrijf hiermede wordt aangeroerd. En men overdrijft zeker niet, indien men constateert, dat vrijwel iedere bank een groot aantal rekeninghouders telt, wier rekeningen niet alleen voor de bank generlei winst opleveren, doch waarbij een positief verlies na afsluiting kan worden vastgesteld. De populariteit van het chèquewezen is hand in hand gegaan met een uitbreiding van het bankbedrijf; het logische gevolg is geweest, dat vele personen, voor wie deze noodzakelijkheid vroeger ontbrak: kleine zakenlieden, winkeliers, ambtenaren enz., uit hoofde van het gemak daaraan verbonden, overgingen tot het onderhouden eener bankrekening. Bij deze lieden zat uiteraard niet de bedoeling voor, om aanzienlijke saldi bij de banken te laten staan, doch beperkte zich het contact met deze instellingen tot het gebruik maken van de vele diensten, die hetzij kosteloos, hetzij tegen een zeer geringe vergoeding ten behoeve der cliënten werden verricht. Een opsomming van deze diensten kan hier gevoegelijk achterwege blijven; wie geen volkomen vreemde in onze moderne maatschappij is, kent ze uit eigen ervaring. Maar voor de banken is deze evolutie langzamerhand tot een voorwerp van zorg geworden. Men heeft zich tot dusverre veelal op het standpunt gesteld, dat de rekeningen met de lilliput-saldi betrekkelijk onschuldig zijn, dat zij weliswaar geen winst afwerpen, maar dat men toch altoos de kans heeft, dat zij zich in de toekomst tot waarlijk begeerenswaardige rekeningen zullen ontwikkelen. Daarbij heeft men getracht zich wijs te maken, dat deze kleine rekeningen, ook al staan de omzetten in wanverhouding tot het gemiddelde saldo, een voortreffelijke reclame beteekenen voor de bank, zoodat men dus eigenlijk bezig is spieringen uit te gooien om kabeljauwen te vangen. Het behoeft nauwelijks vermelding, dat deze argumenten zich als drogredenen hebben ontpopt. Natuurlijk zal wel eens een onbeduidend saldo tot een belangrijke rekening zijn uitgegroeid en zal men ook door middel van een kleinen cliënt een enkele maal een groote zaak aan zich hebben getrokken, maar dit verhindert niet, dat de zeer kleine saldi, voor zover zij dan niet als zuivere deposito- of spaarbankrekeningen worden gevoerd (uitsluitend stortingen en uitbetalingen door en aan den rekeninghouder zelf), een blijvend druk op de winst- en verliesrekening uitoefenen.

Men heeft, zooals ik hierboven vermeldde, in de Vereenigde Staten precies hetzelfde verschijnsel waargenomen. Onderlinge naijver van de banken en een verkeerde zakenpolitiek hebben ook daar de oplossing van het in den grond der zaak toch uiterst eenvoudige probleem vele jaren lang tegengehouden. Tot men ten slotte inzag, dat de banken op deze wijze het slachtoffer werden van cliënten, die scherpzinnig genoeg geweest waren om uit te rekenen, dat men door het onderhouden van een minimaal saldo bij een bank zich het onbetwistbare recht kon verwerven om vrijwel zijn geheele administratie door deze te laten voeren en tevens het uitgebreide financieele apparaat der instelling zoo volledig mogelijk te exploiteeren. Zoodoende is men er dan nu toe overgegaan om bij verschillende banken voor rekeningen, waarvan het gemiddelde saldo gedurende een zeker tijdvak (in

Amerika meestens een maand) zich niet boven \$ 50 of \$ 100 verheft, een vast administratieloon (service charge) in te voeren, dat varieert tusschen 50 cents en \$ 1 per maand.

Het resultaat van dezen maatregel heeft, naar een aantal bankiers uit verschillende staten der Unie aan het Bankers Magazine mededeelen, in ieder opzicht aan de verwachtingen beantwoord; weliswaar heeft men hier en daar cliënten zien heengaan, doch een nader onderzoek naar het gehalte dier cliënten toonde in den regel aan, dat dit personen waren, op wier relatie geen enkele bank prijs behoeft te stellen. Wat de wijze van berekening van het administratieloon betreft, kan uiteraard niet worden ontkend, dat de hierboven medegedeelde geenszins ideaal is. Aan den anderen kant moet worden toegegeven, dat het moeilijk is, om, wanneer geen z.g. omzetprovisie wordt berekend — iets waartegen bij bloote chèquerekeningen veelal bezwaar bestaat — een betere methode aan te wijzen.

De hoofdzak is echter, dat men het in beginsel er over eens geworden is, dat een bank geen rekeningen kan toelaten, die als zoodanig verliesgevend zijn. Nu rijst onwillekeurig de vraag, hoe het mogelijk is, dat een dergelijke toestand zoovele jaren bestendig kon blijven in de meeste landen, zonder dat in de betrokken kringen een krachtig verzet rees. Het antwoord is eenvoudiger dan men denkt. In hoofdzak komt het voort uit het feit, dat men eerst in den jongsten tijd er toe is overgegaan om de rentabiliteit van iedere bankrekening afzonderlijk te analyseeren. Stelde men zich vroeger in het algemeen tevreden met een eenvoudige splitsing der bedrijfsresultaten naar den aard der transacties, thans ziet men in, dat het belang der rentabiliteit in het gansche bedrijf ook ten nauwste samenhangt met een juiste visie op de rentabiliteit van de diverse cellen, waaruit het banklichaam is opgebouwd. Het is deze nauwkeurige analyse van het winstgevend karakter van iedere rekening, tegen den achtergrond van de per post berekende bedrijfskosten, welke de oogen geopend heeft voor de geweldige hoeveelheid Sisyphusarbeid, die de banken om der wille van een fictief succes bezig zijn te verrichten. Gelukkig is de erkenning van een gemaakte fout doorgaans het begin van beterschap, zoodat men op grond van deze overweging de verwachting mag uitspreken, dat een juistere en gezondere bedrijfspolitiek in dit opzicht zich binnen niet te langen tijd baan zal breken.

Laat mij nog hieraan toevoegen, dat het mij bekend is, dat ook hier te lande bij enkele bankinstellingen wel eens een schuchtere poging wordt gewaagd om in gevallen, dat het nadeelig karakter eener chèquerekening aan geen twijfel onderhevig is een gering administratieloon in rekening te brengen. Omtrent het effect is mij niet voldoende ter oore gekomen, maar ik ben er van overtuigd, dat dit behoudens de onvermijdelijke protesten van de enkelen, die altijd alles voor niets wenschen, gunstig moet zijn. Wellicht dat dit stukje de aanleiding is voor onze bankiers, om hun schuchterheid in dezen eenigermate te laten varen en hun bedrijf aan een kleine revisie te onderwerpen. Het bankbedrijf zoowel als de economische samenleving, die door dergelijke „praestaties om niet” uit haar verband gerukt wordt, zullen er slechts wel bij varen.

Mr. Dr. W. M. WESTERMAN.

INTERNATIONALE LOONSVERGELIJKING.

Het vraagstuk der internationale loonsvergelijking heeft, vooral in laatste jaren verschillende statistici bezig gehouden. Er zijn echter zulke bezwaren aan verbonden en de mogelijkheid tot het trekken van onjuiste conclusies uit de te geven cijfers met al de consequenties daaraan verbonden is zoo groot, dat hoezeer men ook steeds weer trachtte een juiste methode ervoor te vinden, de waarde er van nog steeds problematisch bleef en men o.i. tot nog toe een en

ander als het ware kon beschouwen als goed bedoelde „studies”, zooals een schilder dat doet, wanneer hij een groot doek ontwerpt. Het vraagstuk is echter thans in een ander stadium gekomen, door een publicatie van het B. I. T. te Genève in de „Revue Internationale du Travail” van October 1924 en wij meenen dan ook goed te doen de aandacht voor deze publicatie te vragen. Wij zullen daarbij in dit artikel slechts een objectief verslag geven van de gevolgde methode en de verkregen resultaten, zonder dat wij critisch op een en ander verder ingaan. Zeer zeker bevat de gevolgde methode wel enkele elementen, die tot critiek aanleiding zouden kunnen geven, doch zij bevat aan den anderen kant o.i. zooveel goeds dat men ze voor een algemeen indruk kan aanvaarden.

Men kan het loon van de verschillende werklieden vergelijken als deel van de productiekosten, als deel van het totale volksinkomen en als maat van den levensstandaard, dien de verschillende groepen kunnen voeren. De hierboven genoemde publicatie handelt slechts over dit laatste punt.

Wij zullen hier niet in het bijzonder ingaan op de verschillende moeilijkheden, die zich bij een internationale vergelijking van deze materie voordoen; genoeg zij te vermelden, dat na rijp beraad besloten werd te vergelijken: de koopkracht van het arbeidsloon, in verhouding tot de relatieve welvaart, d.w.z. in verhouding tot de norm, die in een bepaald land aan de behoeftenbevrediging der arbeidende klasse kan worden gesteld. Wat deze laatste factor wil zeggen begrijpt men het best, wanneer men bijv. de loonen van een werkman te Amsterdam en die van een Inlander op Java zou willen vergelijken.

Ook zullen wij hier niet ingaan op de vroegere pogingen, die ten aanzien van de internationale loonsvergelijking zijn gedaan. Het thans door het B. I. T. ingestelde onderzoek vindt zijn oorsprong in het besluit van de Internationale Conferentie van Arbeidsstatistici, welke van 29 October—2 November 1923 te Genève werd gehouden.¹⁾ Het Ministerie van Arbeid in Engeland, dat reeds verschillende pogingen tot internationale loonsvergelijking had gedaan, verleende aan het B. I. T. alle gewenschte hulp, zoodat het mogelijk was een methode te vinden, waarbij het gewenschte resultaat zoo goed mogelijk werd verkregen. Als grondslag is dan ook aangenomen de methode, die sinds eenigen tijd door het Ministerie van Arbeid in Engeland is ingevoerd en die berust op het principe, dat men vaststelt, hoeveel uur een arbeider in een bepaald land moet arbeiden om een zekere hoeveelheid van een gebruiksartikel te verdienen. Op die wijze kan men dan verder berekenen, hoeveel uur gewerkt moet worden om een bepaald budget te verdienen en het is zonder meer duidelijk, dat het goederloon dan omgekeerd evenredig is met het aantal uren dat men op deze wijze heeft gevonden. De methode heeft het niet te onderschatten voordeel, dat zij voor iedereen begrijpelijk is.

Een groot bezwaar, dat tegen deze methode kan worden aangevoerd, is echter, dat alles op een bepaald budget is teruggebracht en niet rekening is gehouden met het verschil in de hoeveelheden van elk gebruiksartikel, waaruit het normale budget in de verschillende landen is samengesteld. Zoo is de thee in Engeland een voornaam gebruiksartikel, aardappelen zijn dat weer in de landen van Centraal Europa etc.

In de thans door het B. I. T. gevolgde methode is dit verschil in verbruik wel in aanmerking genomen.

Het B. I. T. heeft daartoe de landen in verschillende groepen ingedeeld n.l.:

a. Scandinavische landen: Zweden, Noorwegen, Denemarken, waarbij dan ook Nederland en Zwitserland gerekend zijn.

b. Centraal Europeesche landen: Duitschland, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije en Polen.

¹⁾ [Verg. het art. op p. 154 in het No. van 13 Februari 1924. — Red.]

- c. Frankrijk en België.
d. Engeland.
e. Zuid-Europeesche landen: Italië, Spanje, Portugal.
f. Ver. Staten van N.-Amerika en Canada.

Het heeft nu uit de verschillende budget-statistieken Dezer landen een zeker budget samengesteld, dat als typeerend voor de groep kan gelden en dat in onderstaand lijstje nader is gespecificeerd: (wij gaan op de bronnen waaraan een en ander is ontleend, niet verder in).

Artikelen.	Hoeveelheden (K.G. behalve eieren (eenheden) en melk (liter) per verbruikseenheid en p. week).					
	Engeland	Frankrijk en België	Zuid-Europa	Centraal Europa	Scandinavië Nederland Zwitserland	V. S. Amerika Canada
Brood	2.10	4.50	2.50	3.50	1.64	1.50
Meel	1.25	0.25	1.00	0.30	1.43	1.00
Boter	0.17	0.24	0.10	0.08	0.22	0.20
Margarine	0.05	0.08	0.05	0.12	0.15	0.06
Rundvleesch	0.50	0.50	0.40	0.22	0.21	0.70
Schapenvleesch	0.20	—	0.10	—	0.02 ⁵	0.11 ⁵
Spek	0.12	0.20	0.12	0.11	0.21	0.20
Aardappelen	1.50	3.00	0.75	5.20	2.30	2.00
Suiker	0.60	0.35	0.18	0.25	0.63	0.40
Koffie	0.01	0.20	0.06	0.20	0.13	0.10 ⁵
Thee	0.10	—	—	—	—	0.03
Kaas	0.08	0.10	0.10	0.13	0.10	0.10
Eieren	2.75	3.00	3.00	0.75	3.30	4.50
Milk	1.20	1.70	1.50	2.10	6.40	1.16
Rijst	0.13 ⁵	0.06	0.50	0.40	0.23	0.09

Van deze budgets is voor de verschillende hoofdsteden een prijs berekend, bijv. in Londen kostte het Engelsche budget begin 1924: 86,5 pence, het Scandinavische 123,6 pence, het Zuid-Europeesche 97,4 pence etc.

De methode van het Ministerie van Arbeid in Engeland is nu vrijwel hoofdzakelijk gevolgd met die toevoeging, dat de verhouding tusschen de budgets op zoodanige wijze in aanmerking is genomen, dat als deze bijv. voor twee landen als 100:120 is, de respectievelijke verhoudingscijfers daarmede nog worden vermenigvuldigd. Staan de loonen in Engeland en Duitschland, berekend volgens de Engelsche methode, dus tot elkaar als 100:75, dan wordt dit volgens de nieuwe methode $100 \cdot \frac{75 \times 100}{120}$ is 100:62,5. Er is ten

slotte door het B. I. T. nog een correctie in de Engelsche cijfers aangebracht, doordat in aanmerking is genomen het feit, dat de woninghuren in verschillende landen, vooral ten gevolge van Overheidsmaatregelen, groote verschillen in het totale budget te zien geven.

Begin 1924 was bijv. te Rome de huur 5 pCt.; in Engeland en Nederland gemiddeld 13 pCt. van het totale budget. Wij gaan hierop echter niet verder in. Bij de cijfers is de 48-urige werkweek als basis genomen. De mogelijkheid om een langeren werktijd tot uitdrukking te brengen is gegeven. Immers men zal in dit geval de cijfers overeenkomstig de verhouding kunnen vermeerderen of verminderen. Hetzelfde geldt als men het pCt. der werkloosheid in aanmerking zou willen nemen, iets wat in deze cijfers niet is geschied, doch door verschillende statistici als wenscheijk wordt beschouwd.

Thans overgaande tot de resultaten van het onderzoek meenen we te kunnen volstaan met de eindcijfers, die voor de vergelijking kunnen worden gebruikt. In de nevenstaande tabel zijn deze van verschillende hoofdsteden gegeven.

Ter toelichting van deze tabel diene het volgende: Als loon geldt in de verschillende steden het gemiddelde van de weekloonen, die, volgens C.A.O. of anderszins gelden voor: geschoolde en ongeschoolde

Indexcijfers van het relatieve peil der goederenloonen in verschillende hoofdsteden op 1 Juli 1924.

Steden	Indexcijfers berekend naar de hoeveelheden van de voedingsmiddelen in de verschillende groepen van landen gebruikt.							Alg. Indexcijfer met een gemiddeld budget als basis.	Alg. Indexcijfer met de woninghuren in aanmerking genomen.	Indexcijfers volgens het budget van het land.
	België en Frankrijk	Centraal Europa	Engeland	Zuid-Europa	Scandinavië en Nederl.	V. S. A. en Canada	1.			
Amsterdam	87	93	82	87	97	86	89	88	97	
Brussel	59	64	52	56	63	57	59	64	59	
Christiania	72	79	66	70	78	66	72	72	72	
Lissabon	34	35	30	31	32	29	32	—	31	
Londen	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Madrid	59	58	52	58	59	56	57	—	58	
Milaan	46	48	43	44	50	46	46	49	44	
Ottawa	167	169	171	168	185	179	173	155	179	
Parijs	74	75	67	72	81	71	73	—	74	
Philadelphia	208	207	211	202	242	214	214	213	214	
Praag	58	61	49	57	57	52	56	61	61	
Rome	44	48	42	47	47	45	46	50	47	
Stockholm	78	81	76	79	92	82	81	79	92	
Warschau	80	96	66	80	85	89	83	—	96	
Weenen	47	49	46	47	50	45	47	51	49	

bouwwarkeiders, metaalbewerkers, meubelmakers en typografen.

Uiteraard is daardoor nog niet het geheele loonpeil van een bepaalde plaats vastgelegd, doch men beschikte niet over meerdere statistieken en aangezien men bedrijfstakken van verschillenden aard genomen heeft, heeft men aangenomen, het werkelijke loonpeil in ruwe trekken wel zoo ongeveer benaderd te hebben. Men heeft nu op de in dit artikel genoemde wijze de verhouding van de loonen berekend tot het loonpeil in Londen, waarbij men dus Londen op 100 heeft gesteld. In kolom 2 heeft men nu voor het te verdienen budget steeds genomen het normale budget in Frankrijk en België en dus m.a.w. berekend, hoeveel uur in de gegeven plaatsen moet worden gewerkt om dat budget te verdienen en daaruit als omgekeerd evenredige het indexcijfer der goederenloonen in de tabel neergeschreven.

In de andere kolommen heeft men dat voor het normale budget in de andere groepen van landen gedaan, terwijl in kolom 8 een algemeen gemiddeld budget is aangenomen en men in kolom 9 hetzelfde heeft gegeven als in kolom 8, doch daarbij rekening heeft gehouden met den invloed van de verschillende woninghuren.

Na het voorgaande is het duidelijk, dat men ten slotte, wil men vergelijken, voor elke hoofdstad dat budget moet nemen dat als het normale geldt van de groep waarin deze stad is gelegen. Wij hebben zelf dan ook nog een tiende kolom toegevoegd, waarin dit cijfer is weergegeven, en dat dus als het vergelijkingscijfer kan gelden.

Als wij tot slot een tweetal opmerkingen aan deze uiteenzetting mogen toevoegen dan is het dat men bij het gebruiken van de gevonden cijfers vooral steeds zal moeten bedenken dat zij slechts bedoelen een algemeen indruk te geven en dat men ze dus nooit op een procent na nauwkeurig tegen elkaar zal mogen afwegen en verder dat blijkt dat Amsterdam na Londen in Europa de stad is waar relatief de hoogste loonen gelden.

Het B. I. T. is voornemens elke drie maanden deze cijfers te publiceeren en het zal voor hen, die richting moeten geven aan het sociaal-economische leven, van belang zijn geregeld kennis ervan te nemen.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem.

DE BURGERLIJKE RECHTER IN DE VAKACTIE.

Mr. Ch. J. J. M. Petit te Rotterdam schrijft ons:

In zijn artikel in dit blad (No. 424) „De burgerlijke rechter in de vakactie” weet Mr. W. H. Drucker omtrent den uitslag van het hoofdgeding in de door hem bedoelde „boycotzaken”, waarin de President der Rechtbank een bevel tot staking der van arbeiderszijde ondernomen dwangmaatregelen heeft uitgevaardigd, slechts van eene zaak te vermelden, dat de door den President bij voorraad verboden handelingen door Kantonrechter en Rechtbank niet onrechtmatig zijn geacht. In het vonnis der Rechtbank, te Amsterdam, 30 Maart 1923 W. 11064, wordt overwogen, dat de inhoud der strooi- en aanplakbiljetten, waarin een beroep op het publiek is gedaan, niet oplevert een onrechtmatige daad; uit het vonnis blijkt verder nog, dat de Rechtbank wel onrechtmatig zou hebben gevonden, dat de verspreiding van de strooibiljetten voor eischers perceel relletjes zou hebben teweeggebracht, tengevolge waarvan het publiek eischers inrichting niet zou hebben bezocht, ware het niet dat naar het oordeel der Rechtbank te dezen opzichte te weinig feiten zijn gesteld om een oorzakelijk verband te kunnen aannemen.

In de naar tijdsorde tweede boycotzaak, die van den Rotterdamschen fotograaf Bleuzy eveneens tegen den Ned. Lito-, Foto- en Chemigrafenbond, is nu, uit hoofde van het vaststaan van ernstiger feiten, beslist, dat hetgeen van arbeiderszijde den patroon is aangedaan, onrechtmatig is.

In aansluiting op het artikel van Mr. Drucker, die met dit vonnis destijds nog niet bekend kon zijn, is het dienstig de rechtsoverwegingen kortelijks te vermelden.

De Amsterdamsche Rechtbank overwoog in dat vonnis van 4 December 1923 (W. 11172) dat de boycot van een patroon door de werknemers of hun vakvereniging, waarbij onder boycot is te verstaan dat de werknemers of hun vereniging een beroep doen op het publiek om hen tegenover den patroon in een bepaald conflict te steunen en derhalve geen gebruik te maken van het bedrijf van dien patroon, en hem de klandizie te ontzeggen, op zichzelf geoorloofd moet worden geacht, terwijl de vraag, welke de aanleiding is tot het gerezen conflict, daarbij niet ter zake doet. Het beroep op het publiek, zoo gaat evenwel het vonnis voort, behoort uit den aard der zaak op zoodanige wijze te geschieden, dat het publiek in de gelegenheid wordt gesteld vrijelijk te beslissen over de houding, die het bij het conflict wil aannemen. De Rechtbank neemt nu als tusschen partijen vaststaande aan:

„ dat gedaagde gedurende verscheidene dagen, met name op de Zondagen 12 en 19 Februari 1923 eenige mannen met borden over de Jonker Fransstraat vooral voor eischers zaak heeft doen paradeeren, waarop met groote letters het publiek werd ontraden zich bij eischer te doen fotografeeren;

„ dat deze bordendragers waren omringd door leden van den gedaagden bond en andere lieden, die allen, meestentijds opgehoopt voor eischers zaak, den voorbijgangers en nieuwsgierigen vliegende blaadjes in de handen duwden, waarin het publiek werd verzocht gedaagde te steunen in haren strijd tegen pogingen tot loonsverlagen en willekeurig ontslag;

„ dat ook, nadat de politie de borden, althans voor eischers zaak, had verwijderd, gedaagde is voortgegaan en tot heden (21 Maart 1922) dagelijks voortgaat, genoemde strooibiljetten in de Jonker Fransstraat en vooral voor eischers zaak in grooten getale te verspreiden, zulks door eene talrijke bende van wel twintig personen, meest leden van den gedaagden bond en zelfs af en toe leden van gedaagdes bestuur, die zij daarbij met tal van andere haar gehoorzamende lieden, omstuwd door voorbijgangers en nieuwsgierigen, voor en nabij de zaak

van eischer doet samenscholen, van waar hen de politie bij schaarsche tusschenpoozen onder opschudding verjaagt;

dat gedaagde daarbij met name bezoekers van eischers atelier met voormelde strooibiljetten en oloopjes voor eischers deur doet lastig vallen; en overweegt dan:

dat de hier gestelde handelingen *allen tezamen beschouwd*¹⁾ moeten geacht worden de grens van het geoorloofde te overschrijden;

dat toch een *straatactie* als hier heeft plaats gehad in *de onmiddellijke omgeving van eischers bedrijfscentrum*¹⁾ noodzakelijk tengevolge heeft, dat de vooropgestelde vrijheid van het publiek om te oordeelen en te handelen wordt onderdrukt;

dat immers nagenoeg ieder, die den patroon gelijk wil geven, althans geen aanleiding vindt om deel te nemen aan den boycot en voornemens zou zijn zich door hem te laten fotografeeren, daarvan zal worden afgeschrikt, als voor diens atelier een dergelijke straatactie gevoerd wordt, omdat hij zich aan de kans op onaangenaamheden niet wil blootstellen;

dat het wel mogelijk is, dat dit juist de bedoeling is der strijdende werknemers, maar dat dit te ver gaat, omdat zoodanige handelwijze inbreuk maakt op gedaagdes bedrijfsvrijheid en indruischt tegen de zorgvuldigheid welke in het maatschappelijk verkeer betaamt ten aanzien van anderen, zelfs van economische tegenstanders, en dus een onrechtmatig karakter draagt;

dat voor die onrechtmatigheid geenszins noodig is, dat de bond „relletjes” heeft gewild of veroorzaakt, omdat reeds door een optreden als hier heeft plaats gevonden, onafhankelijk van „relletjes”, de vrijheid die elken burger ook volgens gedaagde (zie conclusie van antwoord bl. 3) toekomt, wordt bedreigd en teniet gedaan.

Ofschoon in de opvatting der Rechtbank, dat een beroep op het publiek, mits dit in de gelegenheid wordt gesteld vrijelijk te beslissen over de houding, die het bij het conflict wil aannemen, op zichzelf geoorloofd is, het voorbehoud wordt gemist dat zoodanig openlijk betrekken van het publiek in eene inwendige bedrijfsaangelegenheid, waar het niet mee van noode heeft, door openbaar belang of noodzakelijke zelfverdediging moet zijn gerechtvaardigd — men zie het vonnis der Rechtbank te Maastricht van 16 Oct. 1919 Ned. Jur. 1920 blz. 49 en de Fransche rechtspraak, te vinden in Mr. Drucker's proefschrift over onrechtmatige daad —, stemt het toch tot verheuging dat thans de beschermende arm des rechtens althans ten aanzien van excessen aan de willekeur van de terroriseerende arbeiders paal en perk heeft gesteld.²⁾

Mr. CH. PETIT. :

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE NIEUWE OVEREENKOMST TUSSEN DEN STAAT EN DE BANK VAN FRANKRIJK, EN DE GELDMARKT.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

Ik heb in mijn vorigen brief³⁾ reeds de voornaamste bepalingen van de Morgan-leening, die door het Fransche Parlement is goedgekeurd, uiteengezet. Aanvankelijk lag het in de bedoeling van den Minister van Financiën, terzelfder tijd een bij eenvoudige briefwisseling tusschen de Regeering en de Bank tot stand gekomen overeenkomst, betreffende de aflossing van schuld aan de Bank en de wijze van aanwending dezer leening, te doen goedkeuren. De voorwaarden dezer regeling werden echter door de Commissie voor de Financiën duister en dubbelzinnig geacht en derhalve beperkte de Regeering zich ertoe, door het Par-

lement alleen de leening te doen goedkeuren, „waarvan de opbrengst moest worden gestort bij de Bank van Frankrijk”; later zou een overeenkomst geteekend en door de Kamer bekrachtigd moeten worden, waarin de voorwaarden van deze storting nader zouden worden omschreven.

Deze overeenkomst is in de zitting van Zaterdag 27 December l.l. door de Kamer behandeld. Haar tekst volgt hieronder:

Art. 1. De Staat zal de opbrengst der leening van 100 miljoen dollar, op de Amerikaansche markt aangaan op rekening van de Bank van Frankrijk te New York doen overschrijven.

Art. 2. De Bank van Frankrijk zal den Staat in francs crediteeren voor een met deze overboeking corresponderend bedrag, op den voet van 5,18 frs. per dollar.

Art. 3. De Staat zal dit francs-tegoed aanwenden voor de vermindering der voorschotten van de Bank van Frankrijk, in mindering op het af te lossen bedrag, dat 31 December a.s. vervalt en dat voor 1924, in afwijking van de overeenkomst van 29 December 1920, op 1.200 miljoen francs zal worden vastgesteld.

Art. 4. De Bank zal door den Minister van Financiën kunnen worden gemachtigd, op de wisselmarkt achtereenvolgens gedeelten van de op haar rekening overgeboekte dollars te realiseeren en deze geheel of ten deele, al naar den toestand van de markt, terug te koopen.

De operaties met betrekking tot deze realisaties en terugkopen zullen worden geadmireerd op een speciale rekening in de boeken van de Bank, waarvan een gedetailleerd uittreksel ieder kwartaal aan de Schatkist zal worden overgelegd, met de stukken, waaruit de plaats gevonden hebbende realisaties en terugkopen blijken.

Zij zal voor iederen definitief vervreemden dollar, op de door den Minister van Financiën vastgestelde tijdstippen, in de Schatkist het verschil storten tusschen den prijs van 5,18 frs. en den verkoopprijs, zooals deze voortvloeit uit de uitgevoerde realisaties en terugkopen.

Art. 5. De Staat behoudt zich het recht voor, op ieder oogenblik de van de oorspronkelijke overboeking nog beschikbaar zijnde dollars van de Bank op te eischen. Deze dollars zullen haar weder worden afgestaan op den voet van 5,18 frs. per stuk.

Art. 6. De Bank van Frankrijk zal op de beste voorwaarden de tijdelijke uitzetting op de Amerikaansche geldmarkt van de op haar rekening geboekte dollars verzekeren. Zij zal den Minister van Financiën voortdurend van de te dezen opzichte genomen beschikkingen op de hoogte moeten houden. De renten van deze uitzettingen zullen het voorwerp zijn van een jaarlijksche afrekening in dollars, onder overlegging der bewijsstukken en zullen tegoe geschreven worden op rekening van de Schatkist te New York.

De tekst van dit contract heeft het voorwerp uitgemaakt van een leerzaam debat, gedurende hetwelk verscheiden sprekers hebben gepoogd zijn juiste betekenissen vast te stellen. Oppositie was er niet en het is ten slotte met eenparigheid van stemmen aangenomen.

Deze overeenkomst is ontegenzeggelijk veel duidelijker dan die, welke eerst aan de Commissie voor de Financiën was voorgelegd en zij leidt tot veel logischer regelingen. Niet, dat het zoo bijzonder gemakkelijk is, haar juridisch karakter vast te stellen. De combinatie, die zij bevat, correspondeert met geen der in het privaatrecht bekende contracten en het zou veel meer ongerief dan voordeelen opleveren, indien men haar in den vorm van één dezer contracten wilde gieten. Overigens dient te worden erkend, dat deze juridische moeilijkheid voortvloeit uit de wijze, waarop het economische probleem is gesteld. Het ging er bij het afloopen van de met Morgan gesloten overeenkomst nl. om, een dubbele operatie te doen plaats vinden: eenerzijds stelde men Frankrijk een blijvend crediet (looptijd 25 jaar) in dollars, dat wil thans practisch zeggen in goud, ter beschikking, doch anderzijds ging het erom, tegelijkertijd de schuld bij de Bank te verminderen, zoodat, indien men deze wilde aflossen uit de opbrengst der leening, de Staat logischerwijze tot het beloop van het aan de Bank terugbetaalde bedrag van alle aanspraken op de leeningsopbrengst zou moeten afzien. Deze methode had ech-

¹⁾ Cursiveering van de Rechtbank.

²⁾ Van het vonnis is hooger beroep ingesteld.

³⁾ [In het No. van 17 December jl. — Red.]

ter inconveniënten: zij leiddé er in zekeren zin toe, de nieuwe beschikbare middelen te doen opgaan in den goudvoorraad van de Bank, inplaats van hen daarnaast afzonderlijk te houden; deze methode zou bovendien aanstoot geven, aangezien de Fransche Staat de Bank slechts in papieren franken behoeft af te lossen en het billijk schijnt, dat hij een goudtegoed, dat hij zich heeft yerschaft, op eigen kosten en risico aanhoudt.

De overeenkomst lost deze moeilijkheid op een vrij vernuftige wijze op. Overeenkomstig de vroeger aangenomen wet lost de Staat het crediet bij de Bank wel ten deele af met de opbrengst der leening, doch de dollar wordt tegen den parikoers berekend, hetgeen dus zeggen wil, dat met 100 millioen dollars de Staat geacht wordt slechts 518 millioen Francs af te lossen — inplaats van de ongeveer 2 milliard, welke op het oogenblik de tegenwaarde vormen van 100 millioen dollars —; daarentegen behoudt hij zich de bevoegdheid voor, gelijk men hierboven heeft kunnen zien, tegen denzelfden koers van 5,18 frs. per dollar de beschikking te hernemen over de bedragen, die van de 100 millioen dollars beschikbaar zouden blijven, zoodat hij vrijwel de beschikking behoudt over het tegoed, dat hij zich heeft weten te scheppen. Ten slotte zij hieraan nog toegevoegd, dat in ieder geval de tot 518 millioen Francs beperkte aflossing niet fictief is, want indien de Staat de beschikking over zijn dollars herneemt, betaalt hij frs. 5,18 per dollar en bijgevolg zou zelfs, wanneer hij aldus bij gedeelten over het geheele tegoed van 100 millioen dollars beschikte, de Bank niettemin ditzelfde bedrag van 518 millioen Francs hebben terugontvangen, dat op haar rekening is tegoed geschreven.

Men kan zich dus het mechanisme der overeenkomst als volgt voorstellen: de Fransche Staat, die 100 millioen dollars te New York geleend heeft, doet deze tegoed schrijven op rekening van de Bank van Frankrijk. Deze zal zich van dit tegoed bedienen om eventueel op de wisselmarkt in te grijpen, d.w.z. dat zij zoo noodig een deel dezer dollars zal verkopen, doch zij behoudt zich eveneens het recht voor, het tegoed in zijn oorspronkelijken omvang te herstellen door het terugkopen van dollars, terwijl de Staat steeds over het ongebruikte restant van het oorspronkelijke of weder aangevulde tegoed de beschikking zal kunnen hernemen. Deze interpretatie althans is in de Kamer gegeven, zonder dat door den Minister van Financiën bezwaren werden geopperd.

Hieraan dient te worden toegevoegd, dat krachtens een overeenkomst, in 1920 tusschen den Franschen Staat en de Bank gesloten, de aflossing van het voorschot gedeeltelijk door een soort automatische amortisatie plaats vindt; de Staat betaalt nl. aan de Bank een zekere rente, vermeerderd met een opslag voor amortisatie, hetgeen op het oogenblik in staat stelt 800 millioen per jaar af te lossen. Bovendien heeft de Staat zich echter in 1920 verplicht, ieder jaar twee milliard *in totaal* af te lossen. Nu heeft hij het niet vol kunnen houden, ieder jaar 2 milliard af te lossen, doch erkend moet worden, dat dit cijfer is vastgesteld op een tijdstip, waarop men de Duitsche betalingen zeer veel hooger schatte dan zij zijn en bijgevolg niet voorzagt, dat de binnenlandsche Fransche schuld zich zou ontwikkelen op de wijze, waarop zij zulks sinds den oorlog heeft moeten doen. Ook dit jaar heeft de Minister van Financiën, gegeven de zoo juist hierboven uiteengezette wijze, waarop het Amerikaanse crediet is gewaardeerd, een overeenkomst met de Bank aangegaan, haar 1.200 millioen af te betalen; d.i. dus 400 millioen meer dan de automatische aflossing.

Deze kwestie van de aflossing der voorschotten is eveneens in den loop der discussie in de Kamer onderzocht en er zijn sprekers geweest, die vooral gepoogd hebben aan te toonen, dat deze aflossing niet die be-

teekenis heeft, welke daaraan gewoonlijk door de openbare meening wordt gehecht. Het is nl. duidelijk, dat het cijfer van, 2 milliard is vastgesteld onder druk van de Bank op een tijdstip, waarop men niet kon of wilde rekening houden met den financieelen toestand en vooral niet met den stand van de Fransche staatsschuld. Het is van zeer weinig belang voor het openbare crediet en dat van de Bank, de aflossingen te zeer te verhaasten: waar het op aankomt is, hen op zoodanige wijze vast te stellen, dat hun bedrag overeenkomt met de beschikbare middelen. Wat het crediet van den Franschen Staat en, van den weeromstuit, van de Bank heeft schade gedaan is niet het feit, dat de Staat ieder jaar geen 2 milliard heeft afgelost, maar dat hij de toestemming van de Bank heeft moeten vragen om zich niet letterlijk aan de op zich genomen verplichtingen behoeven te houden. Voorts beteekent iedere aflossing door den Staat een vermindering van het maximum der voorschotten, welke de Bank hem heeft toegestaan. Het bedrag zal tot 22 milliard francs worden teruggebracht; nu schijnt het, indien het al noodzakelijk is dit crediet af te lossen, niet, dat deze schuld van 22 milliard het meest belangrijke of het meest gevaarlijke deel van de vlottende schuld is. Deze laatste kan nl., als gevolg van welke omstandigheden dan ook, niet vernieuwd worden, terwijl het voorschot van de Bank steeds gehandhaafd kan blijven, zoolang zulks noodzakelijk zal zijn.

De beteekenis, welke men tot dusverre aan de aflossing na een oorlogsperiode van het bij de centrale credietinstelling opgenomen crediet hechtte, werd overigens gerechtvaardigd door de overweging, dat een dergelijke aflossing eertijds de essentieele voorwaarde voor het herstel van het geldwezen was. Aldus heeft na 1870 de delging van de schuld bij de bank een normale verhouding tusschen den metaalvoorraad en de fiduciaire circulatie hersteld en tot het afschaffen van den gedwongen koers in staat gesteld. De omstandigheden zijn echter wel zeer veranderd; thans is de aflossing van de voorschotten voor een herstel van het geldwezen noch voldoende, noch noodzakelijk: schulddeging om eenvoudigweg tot de afschaffing van den gedwongen koers te komen zou onmogelijk zijn, want deze afschaffing van den koers zou, doordat zij het aan iederen particulier mogelijk zou maken zijn biljetten tegen pari in te lossen, het dubbele inconvenient hebben, den Franschen wisselkoers plotseling tot de oude pariteit op te voeren en vervolgens het grootste gedeelte van den goudvoorraad in de binnenlandsche circulatie te doen verdwijnen. Dit zou in de eerste plaats een economische ramp beteekenen als gevolg van de onmogelijkheid, waarin zich alle exportindustrieën zouden bevinden, weersland te bieden aan een dergelijke verlaging van den koers der buitenlandsche wissels en voorts zou het herstel van den franc waarschijnlijk kortstondig zijn, als gevolg van het verdwijnen van den metaalvoorraad in de binnenlandsche circulatie. Onder deze omstandigheden is het duidelijk, dat men door een dergelijke methode noch aan Frankrijk, noch aan eenig ander land, dat een dergelijke depreciatie als die van den Franschen franc heeft doorgemaakt, een gezond geldwezen teruggeeft. Inderdaad moet men op het oogenblik den gedwongen koers afschaffen *in zoverre dit voor de buitenlandsche betalingen noodzakelijk is*, echter door een nieuwe pariteit, zeer in de buurt van den koers, op het oogenblik der stabilisatie geldende, vast te stellen. Dan zal blijken, dat de fiduciaire circulatie in een land als Frankrijk niet behoeft verminderd te worden: een veertigtal milliardden beloopende bedraagt zij ongeveer het viervoud van de totale circulatie (papier- en hard geld) van vóór den oorlog, en, daar de prijzen meer dan viervoudig zijn, is er geen „inflatie”, doch eerder een geringe geldschaarschte.

Deze overweging leidt er ongetwijfeld echter niet toe, den Staat te ontslaan van den plicht, zijner schuld bij de bank af te lossen, doch zij veroorlooft hem het geschikte oogenblik waar te nemen, daar het herstel van het geldwezen niet direct verband houdt met de aflossing.

Een zeker aantal personen in parlementaire en zakenkringen begint zich rekenschap te geven van den werkelijken aard van het vraagstuk van het herstel van het geldwezen in Frankrijk; er zijn er zelfs, die den franc definitief zouden willen devalueren en een definitie van den goudfranc aanvaarden, die zou overeenkomen met den stabilisatiekoers, welke definitief zou worden aanvaard.

Deze stelling kwetst echter nog het gevoelen der meerderheid, die daarin de erkenning van het in gebreke blijven van den Staat t.o.v. houders van staatsfondsen zou zien. Schrijver dezes gelooft niet in de noodzaak dezer officieele devalorisatie, daar de stabilisatie even goed kan plaats vinden zonder haar uit te spreken. Zij zou echter waarschijnlijk dit voordeel hebben, dat zij het Fransche geldstelsel een nieuwen grondslag zou geven en veroorloven zou, aan de fiduciaire circulatie, die op het oogenblik onvoldoende is, een zekere elasticiteit te geven, zonder dat er sprake kan zijn van inflatie. Erkend moet n.l. worden, dat op het oogenblik in Frankrijk niet alleen de Staat wat zijn schulden aangaat in zijn bewegingsvrijheid is belemmerd, doch ook een zekere credietspanning, verklaard door de recente verhooging van het disconto der Bank van Frankrijk, bestaat, die het gevaar in zich bergt, de industrie te verlammen en een crisis uit te lokken. Inflatie-vrees is meestal heilzaam, doch wanneer zij blind en absoluut is, gelijk in het bijzonder vaak voorkomt in de Angelsaksische landen, kan zij ook schadelijk zijn, doordat zij er van afhoudt, aan de circulatie het onmisbare minimum van elasticiteit te geven. Nu moet men niet vergeten, dat Frankrijk in financieel opzicht de oorlogsperiode nog niet achter zich heeft; het moet tegelijk voorzien in de kapitaalbehoeften van zijn industrie en aanzienlijke staatsleeningen opnemen, want buiten de consolidatieleeningen, welke weldra noodzakelijk zullen zijn, zullen nog één of twee tientallen milliarden nieuwe leeningen voor het herstel der bevrijde gebieden moeten worden uitgegeven. Voorts mag niet vergeten worden, dat het gedurende den oorlog de biljetten-emissie is geweest, die het vermógen, op de leeningen in te schrijven, heeft ontwikkeld, en, dat zonder deze uitgifte het financieren van den oorlog onmogelijk zou zijn geweest.

Het vraagstuk, dat ik hier aanroer, is waarschijnlijk in economisch en financieel opzicht een der belangrijkste, waarvoor Frankrijk zich op het oogenblik ziet gesteld. Het is ook een der thans moeilijkst oplosbare, gegeven een onvoldoend voorgelichte openbare meening, die voortdurend formules herhaalt, zonder daarvan de juiste beteekenis te kennen en zonder te kunnen onderscheiden, in welken omvang deze kunnen en moeten worden toegepast. De Minister van Financiën houdt er zich voorts op het oogenblik zeer mee bezig, aan de fiduciaire circulatie op indirecte wijze de elasticiteit te verleenen, welke zij noodig heeft, zonder de grens van de bankbiljetten-emissie te overschrijden. Hij poogt n.l. te komen tot een ontwikkeling van het chèquestelsel, hetgeen naar men weet heeft mogelijk gemaakt, dat in de Angelsaksische landen zonder dat men het zelf vermoedde, een zeer groote inflatie intrad!

BERTRAND NOGARO.

BANKWETGEVING EN STAATSTOEZICHT OP HET BANKWEZEN IN ZWEDEN.

I.

Een medewerker te Stockholm schrijft ons:

Het ineenstorten van een groot aantal banken in verschillende Europeesche landen gedurende de oorlogscrisis heeft de vraag van overheidstoezicht en

wetgeving op het bankwezen tot een onderwerp van openbare gedachtenwisseling gemaakt. In landen met bankwetten en bankinspectie zijn de regeeringen ten deele verantwoordelijk gesteld voor de verliezen van deposanten en aandeelhouders. In deze landen, zoowel als elders, heeft de eisch, de bestaande wetten te herzien of nieuwe uit te vaardigen, ten einde herhaling van de gebeurtenissen der laatste jaren te voorkomen, aanleiding gegeven tot parlementaire onderzoeken. In Zweden is onlangs een commissie benoemd om een onderzoek in te stellen naar de oorzaken der bankcrisis en voorstellen uit te werken in zake een eventuele herziening van de Bankwet.

Wettelijke regeling van het bankwezen en de bankzaken maken regeeringstoezicht noodzakelijk. Deze controle kan zich beperken tot een formeel toezicht op het nakomen van zekere bepalingen der wet, doch zij kan ook een kritisch onderzoek der bankpolitiek omvatten. Het ligt in den aard der zaak, dat indien eenmaal een wet bestaat, er een streven zal zijn, haar steeds gedetailleerder te maken en krachtiger op controle van de tweede soort zal worden aangedrongen, met het resultaat dat de taak der bankinspecteurs naar evenredigheid groeit. Dit is het geval geweest in Zweden, waar de bankwetgeving en het toezicht op de banken even oud zijn als het particuliere bankwezen. Reeds in 1824 moesten de banken, toen als particuliere firma's georganiseerd, koninklijke goedkeuring verkrijgen, alvorens hun bedrijf te kunnen aanvangen. Aanvankelijk hing de verleenning der goedkeuring uitsluitend af van de vervulling van enkele formaliteiten, doch later, in 1846, werd besloten, dat de regeering zou overwegen of het land met de nieuwe bank al dan niet gebaat zou zijn.

Deze bepaling werd in 1911 uitgestrekt tot de banken in N. V.-vorm en is een voortnaam kenmerk van de Zweedsche bankwetgeving. De regeering moet niet alleen het oprichten van een nieuwe bank goedkeuren, doch sedert 1918 ook het openen van nieuwe filialen en sedert 1919 de fusie van twee banken en is in al deze gevallen verplicht, rekening te houden met het mogelijke voordeel, daarin voor het land of de desbetreffende plaats of streek gelegen. Deze voorschriften maken de ontwikkeling van het Zweedsche bankwezen in grooten omvang afhankelijk van het welgevallen der overheid, hetgeen een gevaar kan worden, indien de wet wordt aangewend om den bestaanden banken een soort van monopolie te geven. Het valt zeer moeilijk te beoordeelen, in hoeverre deze voorschriften de werkelijke ontwikkeling hebben beïnvloed. Uit verschillende verklaringen van de autoriteiten en den wetgever mag worden besloten, dat de bepalingen van 1911 bedoelen te voorkomen, dat kleine banken, die vaak zeer moeilijk beslag kunnen leggen op competente leiders, onbepakt uit den grond schieten en dat dit doel waarschijnlijk is bereikt. Doch het is niet mogelijk geweest den groei te voorkomen van een zeker aantal middengroote banken, die in korten tijd hebben bewezen van zeer weinig nut te zijn en later meestal zijn verdwenen, doordat zij zijn opgegaan in grootere instellingen.

Doordat de banken door het openen van filialen bovenvermelde bepaling illusoir konden maken, vloeiende regeling van overheidswege van het aantal filialen consequent uit de bestaande wet voort. De snelle uitbreiding gedurende den oorlogs-,boom van het filialen-net over het geheele land, in vele gevallen een uiting van ongezonde concurrentie tusschen de banken, en welke de effectenspeculatie verbreidde onder wijde kringen der bevolking, verhaastte de indiening van een wet, die de regeering de bevoegdheid geeft, het openen van nieuwe filialen te weigeren. Van 1918 tot het einde van 1923 zijn niet minder dan 230 van de 540 verzoeken afgewezen. De bepaling, dat slechts de fusies zouden worden goedgekeurd, die geenerlei schade aan het openbaar belang toebrachten, werd in 1919 van kracht.

Sinds dien tijd zijn de abnormale omstandigheden gedurende de jaren 1921—'23 oorzaak geweest, dat enkele zwakkere banken hulp hebben gevraagd en deze verleend is, doordat zij in een sterkere bank zijn opgenomen. De regeering is derhalve door de omstandigheden gedwongen geweest, haar goedkeuring aan deze fusies te verleenen en het is derhalve niet mogelijk te zeggen, in welken omvang zij in normale tijden van haar recht, een fusie-aanvraag af te wijzen, gebruik zal maken.

Het voornaamste doel van de Zweedsche wet is de depositanten te beschermen en het recht, deposito's aan te nemen, is dienengevolge beperkt tot de banken, die onder regeeringstoezicht staan. De wet van 1911 bevat ook zekere voorschriften met betrekking tot de kasmiddelen, de verhouding der deposito's tot het kapitaal van de bank en beperking van het recht, aandelen en vaste goederen voor eigen rekening te kopen, ten einde tot op zekere hoogte de gevolgen van een ongezonde bankpolitiek te vermijden. Doch in andere opzichten, met betrekking tot de crediet-verleening, de discontering van wissels, enz. grijpt de wet niet in en zijn de banken dus vrij. Vaak wordt gezegd, dat de beste controle de door het publiek uitgeoefende is, en dat dienovereenkomstig de banken regelmatig hun balansen en winst- en verliesrekeningen behooren te publiceren. Nu zijn de Zweedsche banken steeds verplicht geweest, maandelijks een rapport aan de het toezicht uitoefenende autoriteit te zenden, die dit heeft gepubliceerd.

Gelijk hierboven uiteengezet maakt het bestaan van een bankwet regeeringstoezicht noodzakelijk. Gedurende de 19e eeuw was dit gelegd in handen van den Minister van Financiën, wien een bankinspecteur als hoofd van een speciaal bureau van het Departement van Financiën ter zijde stond, terwijl het tot op zekere hoogte ook beruiste bij de plaatselijke autoriteiten. Als resultaat van een onderzoek, dat een commissie van deskundigen in 1905 instelde, werd de geheele controle opgedragen aan een speciaal regeeringsbureau. De vermeerdering der werkzaamheden van dit bureau gedurende de laatste twintig jaar is ten deele door de snelle expansie van het Zweedsche bankwezen, ten deele door de meerdere detaillering der wetgeving in deze periode veroorzaakt. De taak der bankinspecteurs is voornamelijk *toe te zien*, dat de bepalingen der wet worden nageleefd en dat de verplichte maandelijksche en jaarlijksche rapporten geen onjuist beeld geven van de positie der banken. Een bank, die 10 pCt. van haar kapitaal heeft verloren, is verplicht, of om het kapitaal weer op het oude bedrag te brengen of te liquideeren. Deze voorschriften geven den bankinspecteur gelegenheid tijdig in te grijpen, *indien* het hem mogelijk is, het verlies vast te stellen. Binnen de perken van de wet zijn de directies van de banken zelf verantwoordelijk voor hun beheer, zoodat de bevoegdheid van den bankinspecteur hierin haar begrenzing vindt. Indien hij van oordeel is, dat de leiding van een bank niet plaats vindt volgens gezonde beginselen, of dat de inwendige controle niet zoo goed mogelijk is georganiseerd, mag hij commissarissen opmerksaam maken op het verkeerde beheer, doch hij heeft geen wettelijke bevoegdheid, zijn opvatting tegen den wil van commissarissen door te zetten. Desniettegenstaande kan zijn invloed in werkelijkheid zeer groot zijn en, al is de wet gedurende de laatste jaren niet veranderd, toch heeft de opvatting van de taak van den bankinspecteur in de praktijk een groote wijziging ondergaan. Hoe dit heeft plaats gevonden zal ik in een volgend artikel uiteenzetten.

Van de Scandinavische landen is Zweden het eenige, dat reeds langen tijd toezicht op het bankwezen kent. Noorwegen heeft zijn eerste bankwet in dit jaar gekregen. In Denemarken was de crisis van 1908, waarin verscheidene banken bleven, oorzaak van een roep om een wet op het bankwezen. Verschillende voorstellen werden bij het parlement ingediend, doch eerst in 1919

werd een regeeringsontwerp aangenomen. De wet werd in October 1920 van kracht, juist voordat de crisis inzette. Het voornaamste doel der wet is hetzelfde als in Zweden, n.l. bescherming der depositanten, doch, indien dit doel niet is bereikt, mag zulks worden toegeschreven aan het feit, dat de wet gedurende de „boom"-periode nog niet werkte. Een nieuw ontwerp, dat een wijziging van de wet van 1919 inhoudt, is onlangs bij het parlement ingediend. De ervaring in Zweden in het bijzonder gedurende de jaren 1921—'23 opgedaan, kan echter eenig licht werpen op de vraag, of het „überhaupt" wel mogelijk is door het maken van wetten en overheidstoezicht bankfaillissementen te voorkomen. Hierop zal ik in een tweede artikel nader ingaan.

K. K.

(Slot volgt).

AANTEEKENING.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — Een stijging van 22 punten in December in het indexcijfer der groothandelsprijzen brengt het totaalcijfer op 4855, den hoogsten stand van het geheele jaar 1924 en ook sedert September 1921. In vergelijking met December 1923 valt er een stijging waar te nemen van 275 punten en vergeleken met einde Mei, toen het laagste cijfer van 1924 werd bereikt, een rijzing van 328 punten. In 1923 lagen de uiterste standen nog iets wijder uit elkaar; het verschil tusschen den laagsten stand in Juli 1923 en den hoogsten in December 1923 bedroeg toen 393 punten. Het laagste cijfer van 1924 — n.l. 4527 in Mei — bedraagt slechts 53 punten beneden het hoogste van 1923 en het gemiddelde van 1924 is 4684 of 319 punten boven dat van 1923. De stijging in 1923 is voor meer dan de helft oorzaak van de verandering in opwaartsche richting in de katoenprijzen, doch deze zijn gedurende het afgelopen jaar gedaald, echter niet genoeg om de stijging der prijzen van wol en andere weefstoffen te niet te doen. De stijging in 1924 werd voor een belangrijk deel veroorzaakt door het oploopen der graanprijzen gedurende het tweede halfjaar. Uit de hieronder, aan „The Economist" ontleende, tabel volgt, dat alle groepen, met uitzondering van die der andere voedings- en genotmiddelen, tot de stijging hebben bijgedragen.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1921	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Jan. 1924	909½	845½	1349	789	769	4662	211,9
„ Febr. „	899	859	1308	819	783	4668	212,2
„ Mrt. „	897½	843½	1313½	805	780½	4640	210,9
„ Apr. „	904	802½	1364	788	778½	4637	210,8
„ Mei „	912	730½	1357½	753	774	4527	205,8
„ Juni „	914	736½	1347	764	769½	4531	205,9
„ Juli „	951½	732	1423½	777	773	4657	211,7
„ Aug. „	941	744½	1385½	781	774	4626	210,3
„ Sept. „	1003	777½	1395½	762½	790½	4729	214,9
„ Oct. „	1027½	786½	1442½	782½	808	4847	220,3
„ Nov. „	1009	801½	1424	797	801½	4833	219,7
„ Dec. „	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7

De daling in de tweede groep is geheel toe te schrijven aan een sterke daling der suikerprijzen, die het gevolg was deels van verlaging van den accijns in Engeland en deels van een overvloedigen oogst.

In de afgelopen maand waren er geen ingrijpende veranderingen. Stijgingen in buitenlandsche tarwe en meel werden meer dan te niet gedaan door dalingen van de inlandsche graansoorten en rijst. Suiker en thee liepen terug, maar de weefstoffen bewogen zich meestal in een opwaartsche richting, in aanzienlijke

mate de Egyptische katoen. Bij de delfstoffen waren de niet ijzerhoudende metalen alle hooger, terwijl er bij lood een scherpe rijzing plaats had.

De volgende tabel geeft de wijzigingen voor de verschillende artikelen aan in vergelijking met einde November, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901—05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer	o	+		Index-cijfer	o	+		Index-cijfer	o	+
Tarwe (btl.)	121	+43		Katoen (Am.)	124	-69		Koper	56	+5 ⁶	
" (Eng.)	93 ⁵	+19 ⁶		" (Egypt.)	206	+38 ⁶		Delfstoff.	875 ⁵	+47 ⁶	
Meel	106	+34		Garen	148 ⁵	-24		Hout			
Gerst	112 ⁶	+32		Laken	138 ⁵	-22 ⁶		(Baltisch)	101 ⁵	-2	
Haver	76	+3		Wol (Eng.)	190	+44		Hout			
Aardapp.	119	+41		(Austr.)	159	+29 ⁵		(Amerik.)	80	-9	
Rijst	113 ⁵	-5 ⁶		Zijde	100	-45 ⁵		Leder	61	+2	
Rundvl.	76	-7		Vlas	173	+48		Petroleum	108	+16	
Schapenvl.	95 ⁵	+5 ⁶		Henneep	80	+30		Oliën	81	+6	
Varkensvl.	79	-21		Jute	133	+40 ⁵		Oliezaden	95 ⁵	+12 ⁶	
Gran. en vl.	992	+139		Weefstoffen	1452	+69 ⁵		Talk	83	+15	
Thee	162	+20 ⁶		Ruw-Ijzer	87 ⁵	-20		Indigo	90	+3	
Koffie	156	+64		Stalen rails	75	-4 ⁵		Soda	85 ⁵	+7 ⁶	
Rietsuiker	114 ⁵	-118		Ijz. staven	92 ⁵	-3 ⁶		Rubber	20 ⁵	+7 ⁶	
Bietsuiker	127 ⁵	-4 ⁶		Kolen (st.)	132	-4 ⁵		Diversen	806	+51	
Boter	113	+12		(huisbr.)	88	+1 ⁶		Totaal	4855	+275	
Tabak	116 ⁶			Lood	180	+52					
And. voed. en genotm.	789 ⁵	-26		Tin	104 ⁵	+13 ⁶					

Deze cijfers doen zien, dat de graansoorten, wol, vlas, hennep, jute en lood het meest tot stijging bijdragen. De meeste van de artikelen uit de diversengroep zijn ook gestegen, waarbij petroleum, oliën en olieozaden den toon aangeven. Vele van de prijsverhogingen, die de eerste groep vertoont, zijn toe te schrijven aan kleinere oogsten. Het meest is dit het geval bij geïmporteerde tarwe. Het ongunstige weder is van invloed geweest op de grootte van de aardappelopbrengst, maar rijst en vleesch hebben de stijging gedeeltelijk te niet gedaan. Vermeld werd reeds de aanzienlijke daling in de suiker, maar deze wordt eenigermate gecompenseerd door een aanzienlijke rijzing in de koffie, die het gevolg is van een achterblijven van de productie bij de consumtie. Schommelingen in de weefstoffengroep loopen eenigszins uiteen. De Amerikaanse katoen vertoont, dank zij een overvloedigen oogst, een groote daling over het jaar en garenen doekprijzen zijn ook aanzienlijk lager. Zijde is ook aanmerkelijk gedaald, maar zoowel inlandsche als koloniale wol zijn beduidend hooger, hoofdzakelijk ten gevolge van de toenemende vraag van het vasteland. De kolenprijzen toonen weinig verandering, maar ruw-ijzer is zeer gedaald door den invloed van stagnatie in den handel en buitenlandsche concurrentie. Zoowel tin als lood zijn zeer aan schommelingen onderhevig geweest, maar het laatste vertoont per saldo de grootste toeneming. Opmerkelijk bij de diversengroep is de stijging van den rubberprijs, die nu bijna het dubbele is van het laagste cijfer, dat in Mei bereikt werd.

De prijschommelingen in de vorige maand hebben

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914...	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1921....	159	180	180	164	168	170
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
Januari 1924....	157	241	219	170	139	181,8
Februari "....	155	244	212	176	142	182,0
Maart "....	155	240	213	173	141	181,0
April "....	156	228	221	170	141	180,8
Mei "....	157	208	220	162	140	176,5
Juni "....	158	210	219	164	139	176,6
Juli "....	164	208	231	167	140	181,6
Augustus "....	162	211	225	168	140	180,4
September "....	173	221	226	164	143	184,4
October "....	177	224	234	169	146	189,0
November "....	174	228	231	172	145	188,4
December "....	171	224	235	175	146	189,3

de stijging boven het vooroorlogsche niveau doen toenemen van 88,4 tot 89,3 pCt., zooals volgt uit de aan den voet van de vorige kolom geplaatste tabel, waarin het cijfer voor Juli 1914 gelijk 100 is gesteld.

Weefstoffen, delfstoffen en diversen sluiten op het hoogste cijfer van het jaar, doch de voedingsmiddelen zijn iets beneden het hoogste punt. Het eindcijfer van 189,3 staat tegenover 163,3 in September 1922, het laagste punt na de sterke stijging van na den oorlog, en tegenover 176,5, het laagste punt van 1924.

Datum	Algemeen index-cijfer van „the Economist”	Gem. pondenkenoers over de afg. maand	Herleid algemeen index-cijfer
Januari 1914.....	119,2	12,11%	119,6
December 1918.....	277,0	11,19	256,6
December 1921.....	198,0	11,42	187,2
December 1922.....	193,8	11,55%	185,3
December 1923.....	208,2	11,47	197,7
Januari 1924.....	211,9	11,39	199,8
Februari ".....	212,2	11,51	202,2
Maart ".....	210,9	11,58%	202,3
April ".....	210,8	11,69	204,0
Mei ".....	205,8	11,67	198,8
Juni ".....	205,9	11,55	196,9
Juli ".....	211,7	11,52	201,9
Augustus ".....	210,3	11,59	201,8
September ".....	214,9	11,61	206,5
October ".....	220,3	11,50	209,7
November ".....	219,7	11,50	209,2
December ".....	220,7	11,59	211,7

Hieronder drukken wij nog af een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen:

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ⁵	100	100 ⁵⁾	100 ⁵⁾	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1921	147	326	594	...	176	172	165	209
Decemb. 1922	156	362	580	...	175	163	155	183
Novemb. 1923	152	443	571	165	183	160	153	210
December ".....	151	458	577	140	183	160	154	211
Januari 1924	151	495	571	137	183	161	156	211
Februari ".....	152	544	573	141	180	162	158	208
Maart ".....	150	499	579	145	181	162	155	206
April ".....	148	450	579	146	180	161	154	207
Mei ".....	147	458	571	138	178	160	153	205
Juni ".....	145	465	566	130	173	158	151	200
Juli ".....	147	481	567	131	171	157	151	195
Augustus ".....	150	477	572	132	170	160	151	200
September ".....	149	486	580	138	169	163	158	207
October ".....	152	497	602	138	169	167	161	213
November ".....	...	503	621	141	161	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

De aandacht der lezers zij, voor zoover nog noodig, gevestigd op enkele wijzigingen, in den laatsten tijd in de rubrieken „Statistiekken” en „Overzichten” aangebracht. De laatste werd met een thee- en een koffiebericht uitgebreid en zal in den vervolge eveneens wekelijks een overzicht van de vrachtenmarkt bevatten. Onder de statistiekken worden thans ook de goudprijs te Londen en het particulier disconto te New York opgenomen, terwijl het overzicht van de wisselkoersen in Nederland met een zestal werd uitgebreid. Tenslotte is in een aantal statistiekken in zoverre wijziging gebracht, als de laatste gegevens thans van meer recenten datum zijn dan tot dusverre.

ONTVANGEN:

The Canada Year Book 1922—1923. Official Statistical Annual of the Resources, History, Institutions and Social and Economic Conditions of the Dominion. Ottawa, 1924.

Een aantrekkelijkheid van dit, ruim duizend dichtgedrukte bladzijden tellende boek is, dat de meer belangrijke statistiekken voorzien zijn van beknopte inleidingen, die de betekenis van en de problemen, verbonden met de in de tabellen onder cijfers gebrachte verschijnselen kortelijks toelichten. Daarnaast komen meer uitgebreide beschouwin-

gen voor, zoo van den Directeur van den Meteorologischen Dienst over de factoren, die de weersgesteldheid in Canada bepalen en over de ontwikkeling van den Canadeeschen Meteorologischen Dienst.

Het overgrootste deel van de ruimte wordt uiteraard in beslag genomen door de sociaal-economische gegevens. Steeds blijkt hieruit een snelle en zeer vaak progressieve groei. Zoo steeg b.v. het totale bebouwde oppervlak van 195 miljoen acres in 1901 tot 892 miljoen in 1923. De tarweoogst beliep in 1900 56 miljoen, in 1923 474 miljoen bushels. Voor haver waren deze cijfers resp. 151 en 538 miljoen bushels. De waarde van den veestapel steeg in genoemde jaren van 269 tot 613 miljoen dollar, waarbij weliswaar de geldswaardedaling in aanmerking moet worden genomen. De handelsbeweging, waarvoor dezelfde restrictie geldt, liep van 355 miljoen dollar in 1901 omhoog tot 1734 miljoen in 1923. Bij 1913 vergeleken steeg Canada in 1923, wat den uitvoer aangaat, van de tiende plaats onder de landen met den grootsten buitenlandschen handel, tot de vijfde, direct achter de Vereenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitschland; wat den invoer betreft bleef het onveranderd op de achtste plaats.

Van overwegende beteekenis is, gelijk bekend, het bevolkingsvraagstuk. Niet minder dan 26 rassen en nationaliteiten, behalve de Britsche, somt de bevolkingsstatistiek op, waaronder de Nederlanders in 1921 met bijna 118.000 op de vijfde plaats komen. Het kan tot voldoening stemmen, hen met de Scandinaviërs na de inwoners van de V. S. en het Vereenigd Koninkrijk als meest gewenschte immigranten vermeld te vinden.

Het boek bevat aan het slot een opsomming van den — men mag wel zeggen — zondvloed van statistisch en ander materiaal, door de verschillende autoriteiten over Canada gepubliceerd, benevens een uitgezochte bibliografie van de geschiedenis van het land.

Besloten mag deze korte aankondiging niet worden, zonder van de overzichtelijkheid der tabellen, waarin het zeer omvangrijke materiaal is gerangschikt, melding te hebben gemaakt. Het schijnt wel, dat men aan de overzijde van den Oceaan een bijzondere flair heeft, om gemakkelijk leesbare statistieken te vervaardigen.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, October 1924.

Mr. R. v. Genechten, Een en ander over de wet der verminderde meeropbrengsten naar aanleiding van nieuwe natuurwetenschappelijke beschouwingen; Dr. G. H. Bousquet, Les origines de l'économie politique.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Augustus 1924.

Dr. A. Hahn, Zur Frage des sog. „Vertrauens in die Währung“; Prof. Dr. L. Thal, Begriff und Wesen der gemeinwirtschaftlichen Rechtsordnung; Dr. J. Marschak, Die Verkehrsgleichung; Dr. W. G. Waffenschmidt, Studien zu einer quantitativen Geldtheorie; Dr. J. Mühlensfeld, Zur ökonomischen Theorie der Gewerkschaft; Dr. R. Thurnwald, Zur Kritik der Gesellschaftsbiologie.

Political Science Quarterly. — New York, September 1924.

H. Feis, The attempt to establish the eight-hour day by international action. I; J. Warming, The taxation of real property in Denmark; J. H. Park, The English workmen and the American Civil War; S. C. Gil Fillan, European political boundaries; W. G. H. Cook, Electoral reform and organized Christianity in England. I.

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Juli—Augustus 1924.

G. E. Bonnet, Un système de stabilisation monétaire: le régime égyptien; L. Baudin, La loi économique; H. See, Peut-on évaluer la population de l'ancienne France? M. Bouniatian, Ma théorie des crises et les critiques de M. Aftalion; G. de Francischi Gerbino, La situation financière de la France et un nouveau projet d'amortissement des dettes publiques.

The Economic Journal. — Londen, September 1924.

J. M. Keynes, Alfred Marshall, 1842—1924; J. H.

Richardson, The family allowance system; Prof. D. B. Copland, Some problems of taxation in Australia; J. A. Venn, The report of the agricultural tribunal; C. F. Bickerdike, Individual and social interests in relation to saving; W. E. Armstrong, Rossel island money: a unique monetary system.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 October 1924.

Yves-Guyot, L'augmentation du pouvoir, d'achat par la baisse des prix; W. M. J. Williams, Le „British annual finance act“, 1924; X., Chronique de l'inflation; J. Lefort, Revue de l'Académie des sciences morales et politiques (du 16 mai au 15 septembre 1924); H. Soudois, Difficultés monétaires du début du dix-huitième siècle; G. de Nouvion, La participation aux bénéfices et le Conseil supérieur du travail; N. Mondet, Le projet de budget de 1925; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (octobre 1924).

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Sept./Oct. 1924.

W. Heller, Das Fundament der Volkswirtschaftslehre; A. von Mühlensfeld, Spezielle und allgemeine Konjunktur. Zur Kritik des Konjunkturbegriffs; Fr. Buchwald, Zum Problem der Steuerüberwälzung.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, October 1924.

Dr. B. Harms, Weltwirtschaftsrecht. Ein Beitrag zur sozialökonomisch-völkerrechtlichen Begriffsbildung; Dr. Sven Helander, Zur Theorie der Transferrierung; Dr. J. C. Kielstra, Die Niederlande und Niederländisch-Ostindien in ihrer gegenseitigen Bedeutung; Dr. H. A. L. Lufft, Das Einwanderungsproblem in den Vereinigten Staaten von Amerika.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	1 Oct. 1924	1 Nov. 1924	1 Nov. 1923
Aant. arbeiders bovengronds.	8.099	8.037	7.754
„ „ ondergronds.	21.524	21.606	21.169
Totaal	29.623	29.643	28.923
	Sept. 1924	Oct. 1924	Oct. 1923
Netto productie in tonnen van 1000 KG. over de maand:	518.392	558.607	534.524
waarvan kolenslik	22.728	20.894	30.758
Aantal normale werkdagen.	26	27	27

II. Gezamenlijke Bruinkolenmijnen. 1)

	1 Oct. 1924	1 Nov. 1924	1 Nov. 1923
Aantal arbeiders	183	155	227
	Sept. 1924	Oct. 1924	Oct. 1923
Netto-productie in tonnen.	17.226	18.258	8.749
Aantal normale werkdagen	26	27	27

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	1 Oct. 1924	1 Nov. 1924	1 Nov. 1923
Aantal arbeiders	91	91	98
	Sept. 1924	Oct. 1924	Oct. 1923
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.755	3.220	2.946
Industriezout	38	15	40
Afvalzout	216	110	222
Aantal normale werkdagen	26	25	27

1) Alleen Bruinkoolmijn Carisborg, daar vanaf eind September 1924 de N. V. Maatschappij Bergerode wegens uitputting harer velden de ontginning van bruinkolen heeft gestaakt.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND OCTOBER 1924

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
I Dieren en dierlijke producten	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
II Plantaard. voortbrengselen	21.453.021	13.210.067	81.945.253	51.973.661	—	—	60.492.232	38.763.594
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	352.985.310	63.169.360	353.291.246	27.852.607	—	35.316.753	305.936	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	1.343.746.841	33.895.706	542619.6981	12.139.8511	801.127.143	21.755.855	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	1.023	427.901	51.370	41.448.849	—	—	49.747	41.020.948
V Chemische producten, geneesmiddelen, verifwaren en kleurstoffen	24.980.305	4.470.301	43.274.327	8.091.439	—	—	18.294.022	3.621.138
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabriekaten van deze stoffen, n.a.g.	32.543.757	5.520.009	11.830.041	5.133.317	20.713.716	386.692	—	—
VII Hout en fabriekaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen v.a.s.	64.678.283	10.048.374	36.859.5182	14.366.7722	27.818.765	—	—	4.318.398
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	203.929.599	13.799.566	7.431.643	1.039.854	196.497.956	12.759.712	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	3.327.378	5.836.130	2.947.854	4.918.935	379.524	917.195	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	8.116.712	26.022.050	6.277.075	17.058.932	1.839.637	8.963.118	—	—
XI Glas	82.860.680	1.818.573	10.725.896	915.576	72.134.784	902.997	—	—
XII Papier	6.244.589	1.370.235	2.789.299	710.175	3.455.290	660.060	—	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	7.965.818	2.878.398	24.737.114	3.717.765	—	—	16.771.296	839.367
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	41.240.215	16.979.527	35.895.472	16.384.118	5.344.743	595.409	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	7.815.354	3.736.462	1.123.608	1.494.515	6.691.746	2.241.947	—	—
Totaal	15.003.847	15.267.636	10.831.348	7.688.991	4.172.499	7.578.645	—	—
Handelsbew. zond. goud en zilver muntmuntmat. (groep IIIb)	2.216.893.332	218.450.295	1172630.762	214.935.357	1.044.262.570	3.514.938	—	—
	2.216.891.709	218.022.394	1172579.392	173.486.508	1.044.312.317	44.535.886	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1921	1922	1923	1924	1921	1922	1923	1924
Januari	214.136.278	152.495.668	173.045.849	177.506.065	115.835.310	86.106.447	91.487.819	116.522.007
Februari	170.369.270	152.353.594	162.189.535	185.223.674	120.956.498	84.204.248	94.601.855	125.465.290
Maart	213.830.220	180.328.763	165.440.620	186.545.160	107.204.662	112.879.875	106.977.347	131.906.705
April	195.772.602	167.451.702	169.639.064	189.679.735	108.819.697	92.729.841	97.005.415	136.430.618
Mei	168.114.951	194.080.257	160.129.701	218.738.134	93.818.710	108.423.679	104.128.702	135.517.501
Juni	188.559.719	150.899.735	159.533.444	188.746.940	120.815.908	100.680.880	97.860.255	110.783.833
Juli	170.674.007	163.863.700	157.464.022	198.162.017	105.420.129	104.572.575	95.693.919	134.417.411
Augustus	186.640.179	178.807.927	150.975.066	174.416.738	142.544.083	99.442.892	107.933.082	137.772.584
September	197.271.439	164.616.506	166.474.283	189.686.167	135.749.765	115.612.131	127.720.569	162.791.232
October	179.043.171	186.643.442	192.923.258	218.022.394	114.694.641	112.003.008	125.848.400	173.486.508
Tot. Jan./Oct.	1.884.411.836	1.691.541.294	1.657.814.842	1.926.727.024	1.165.859.403	1.016.655.576	1.049.257.363	1.365.093.689
November	175.806.364	172.295.111	176.660.045		106.623.879	104.350.396	126.123.548	
December	180.000.903	163.762.355	174.750.818		97.115.318	100.225.239	127.839.691	
Totaal	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705		1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602	

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen en bunkerolie voor Ned. schepen.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. tent. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Dec. 1924	717,6	216,5	239,2	1.959,8	24,2
15 " 1924	696,2	230,6	232,1	2.079,0	17,2
6 " 1924	696,1	235,3	232,0	2.169,6	8,1
29 Nov. 1924	695,5	240,0	231,8	2.290,2	18,6
22 " 1924	694,8	240,0	231,6	2.171,2	18,5
15 " 1924	694,6	240,0	231,5	2.154,8	17,1
23 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Schuld aan Renten-bank
23 Dec. 1924	78,3	1.782,8	1.765,0	965,8	1.565,7	488,3
15 " 1924	78,7	1.838,0	1.723,2	1.131,7	1.555,2	513,8
6 " 1924	77,9	1.757,0	1.804,0	970,7	1.524,3	684,7
29 Nov. 1924	77,8	1.655,4	1.863,2	703,9	1.682,9	787,8
22 " 1924	77,5	1.781,3	1.550,1	904,4	1.702,8	800
15 " 1924	77,3	1.748,0	1.633,2	749,5	1.705,7	800
23 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. schatk.papier. 3) W.o. Rentenbankscheine: 23, 15, 6 Dec., 29, 22, 15 Nov. resp. 272,1; 342; 322,5; 302,8; 532,6; 495,3 mill.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buit. tent. saldi	Beleeningen van regeerd. in h. buitt.	Beleeningen van prom. d. provincien	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren
24 Dec. '24	359	85	480	1.479	349	5.250	7.590	435
18 " '24	358	85	480	1.434	281	5.250	7.530	376
11 " '24	357	85	480	1.395	359	5.250	7.613	338
4 " '24	357	85	480	1.283	465	5.250	7.619	238
27 Nov. '24	358	85	480	1.312	395	5.250	7.603	293
20 " '24	358	85	480	1.262	437	5.250	7.599	256
27 Dec. '23	364	85	480	1.210	310	5.300	7.345	284

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
17 Dec. '24	2.954,1	1.869,5	94,5	283,8	336,8
10 " '24	2.997,5	1.868,4	95,2	254,3	352,8
3 " '24	3.027,9	1.951,5	90,0	248,9	354,6
26 Nov. '24	3.046,3	1.968,4	87,7	221,4	281,0
19 " '24	3.050,8	1.972,6	92,4	233,8	275,2
12 " '24	3.047,9	1.997,1	90,1	224,2	248,2
19 Dec. '23	3.091,1	2.201,5	72,3	750,2	322,4

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
17 Dec. '24	564,2	1.871,5	2.256,3	112,0	71,5	73,9
10 " '24	551,9	1.853,6	2.259,3	112,1	72,8	75,2
3 " '24	574,9	1.849,0	2.305,4	112,2	72,8	75,1
26 Nov. '24	582,2	1.845,3	2.202,7	112,2	75,2	77,4
19 " '24	587,1	1.823,5	2.270,4	112,2	74,5	76,8
12 " '24	588,4	1.829,2	2.235,4	112,2	74,9	77,2
19 Dec. '23	81,3	2.296,4	1.882,9	110,2	74,0	75,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
10 Dec. '24	739	12.972	5.604	1.669	18.125	4.826
3 " '24	739	12.915	5.611	1.724	18.170	4.826
26 Nov. '24	741	12.870	5.617	1.625	18.061	4.857
19 " '24	743	12.824	5.618	1.697	18.045	4.862
12 " '24	743	12.872	5.560	1.645	18.177	4.823
12 Dec. '23	766	11.918	4.472	1.424	15.345	4.059

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 5 Januari 1925.

De eerste dagen van het nieuwe jaar hebben voor de internationale beurzen een voortzetting gebracht van de opgewekte stemming, welke reeds aan het einde van 1924 te constateeren is geweest. Vooral te Berlijn zijn de omzettingen vrij sterk gegroeid, hetgeen des te merkwaardiger is, waar zowel de regeeringscrisis, als de niet-ontruiming der Keulse zone en de gebeurtenissen bij de Seehandlung en de Barmat-ondernemingen toch factoren waren, welke in staat waren een druk op het koerspeil uit te oefenen. Hier stond echter tegenover, dat uit industriële kringen herhaaldelijk berichten binnenkwamen omtrent een goeden gang van zaken, waarvan de desbetreffende aandelen dan ook hebben kunnen profiteren. Tegelijkertijd werd de markt gestimuleerd door een ruime geldmarkt. Men heeft hiervan ook gebruik gemaakt door aankopen te ondernemen van aandelen in ondernemingen, wier goud-balans reeds gepubliceerd is en die desniettemin nog onder pari noteerden. Over het algemeen heeft in den laatsten tijd de meening ingang gevonden, dat er geen reden is voor een notering onder pari, wanneer de goud-balans reeds met alle eventuele ongunstige factoren rekening had gehouden. Deze opvatting heeft uit den aard der zaak ruilingen van fondsen in het leven geroepen, waardoor de aandelenmarkt mede een zeer opgewekt voorkomen heeft verkregen.

Ook te Londen is de stemming vast gebleven, met uitzondering van beleggingsfondsen. Vooral in de obligaties der 3½ pCt. Conversie-leening heeft zich een scherpe reactie voorgedaan, als gevolg van de aanbidding der regering van 3½ pCt. Conversie-leening à 77½ pCt. minimum, waarvoor inschrijvingen worden ingewacht. Ook buitenlandse beleggingspapieren hadden geen opgewekt verloop; zowel de Grieksche vluchtelingen-leening als de Duitse herstelleening moesten zich een geringe reactie getroosten. Daarentegen bestond op sommige afdelingen van de aandelenmarkt een zeer optimistische tendens. Speciaal gold dit voor rubberwaarden, welke, in overeenstemming met de vrij groote prijsverhooging voor het ruwe product, in omvangrijke posten uit de markt werden genomen. Ook de rijzing van den sterlingkoers heeft de beurs gunstig beïnvloed. Die invloed is nog krachtiger geworden, nadat bekend werd, dat de gouverneur van de Bank of England, tezamen met één der directeuren, in alle stilte naar New York waren vertrokken, naar men algemeen aanneemt ter bespreking van maatregelen tot herstellen en behoud van de goudpariteit voor het pond sterling.

Ook te Parijs heeft een herstel zijn intrede kunnen doen. Voor een deel was dit het gevolg van dekkingen van contramine-posities en deze vloeiden weder voort uit gunstige opvattingen omtrent de financiële gestie der regering. Wel heeft het een eenigszins onaangename indruk gemaakt, toen door een rapport van den heer Bérenger bekend werd, dat de op p. 10 van dit No. besproken Amerikaansche leening netto niet meer dan 89 miljoen dollar heeft opgeleverd, waaruit dus een bankiersprovisie van 5 pCt. te concludeeren valt. Aan den anderen kant is het publiek in Frankrijk klaarblijkelijk van meening, dat de kwestie der intergeallieerde schulden langzamerhand in het stadium van een voor Frankrijk bevredigende oplossing is gekomen.

Te New York is nog geen keerpunt in de stemming ter beurze ingetreden. De omzettingen bleven zeer groot en in het bijzonder voor spoorweg-aandelen viel een stijgende belangstelling waar te nemen. Doch ook industriële behoeven in vele gevallen een aanmerkelijken vooruitgang kunnen aantoonen, in verband met de toeneming van de orders op velerlei gebied. Voorts heeft het regeeringsrapport omtrent den katoenogst een gunstige uitwerking gehad. De opbrengst wordt op 700.000 balen meer geschat, dan een maand geleden nog het geval was. Dientengevolge is ook grotere levendigheid ontstaan in de textiel-fabrieken van Nieuw-Engeland; de meeste fabrieken werken daar thans op ongeveer 70 pCt. hunner capaciteit.

Ten onzent heeft de beurs een uiterst opgewekt verloop gehad, waarbij alleen op den laatsten dag der berichtperiode enige stagnatie is ingetreden. Ook de beleggingsmarkt heeft fractionele koersverbeteringen kunnen behalen; ondanks de grotere belangstelling, welke de aandelenmarkt heeft getrokken. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 102, 102½/16; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 87¼, 88¾; 7 pCt. Indië: 102½, 102½/16; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 95%, 96%, 95¾.

Opvallend is de verbetering voor rubberaandelen geweest. De verbetering van den prijs voor het product, welke

te Londen tot een willige tendens aanleiding heeft gegeven, heeft ook hier haar uitwerking niet gemist. Toch konden in de meeste gevallen de hoogste koersen niet behouden blijven. Het koersherstel scheen in een te snel tempo te hebben plaats gevonden, waardoor de technische marktpositie zwak was geworden en niet bestand tegen den stroom van winstnemingen, welke ten slotte, als een natuurlijke reactie, is opgekomen. Toch kon de ondergrond der afdeeling nog vast blijven. Amsterdam Rubber C. Mij.: 167½, 172; Hessa Rubber: 170½, 190, 182½; Indische Rubber Comp.: 241½, 260½, 252½; Kendeng Lembon: 204, 211¼, 208½; Majang Landen (Mij. tot Expl. der Verg.): 325, 345, 350; Ned. Indische Rubber en Koffie Cult. Mij.: 242½, 246, 251; Oost Java Rubber Mij.: 257, 267, 263½; R dam Tapanoeli Cult. Mij.: 13½, 12½, 16; Serbadjadi 215, 222¼, 223; Wai Sumatra 134½, 146, 141½.

Tabaksaandeelen waren eveneens gunstig gedisponeerd, doch zonder de groote omzetten, welke voor de rubbermarkt kenmerkend zijn geweest. Hier was dan ook geen bijzondere aanleiding, welke tot opwaartsche bewegingen heeft moeten voeren. Arendsburg Tabak Mij. 419½, 427; Be-soeki Tabak Mij.: 279; Deli Batavia Mij.: 371¾, 380; Deli Mij.: 386, 398, 398½; Soekowono: 294½, 267 (ex div.) 272.

De suikermarkt was beter van stemming, dan sinds eenige weken het geval is geweest. Voor aandeelen H.V.A. en Javasche Cultuur Mij. bestond zooveel vraag, dat het percentage van het in de achter ons liggende week gedeta-cheerde dividend voor een goed deel kon worden ingehaald. Ook voor de overige, minder courante soorten was de tendens doorgaans opgewekt. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 161, 165½; Handels Mij. Amsterdam: 452½, 337¼ (ex div.) 443; Javasche Cultuur Mij.: 360½, 347½ (ex div.) 352; Moorman & Co.: 350½, 358½, 357; Wattatoelis Pop-poh: 650, 660.

Petroleum-aandeelen hebben, wat het hoofdfonds betreft, de aanduidingen der buitenlandse beurzen gevolgd. Ook de bijsoorten hebben echter koersverbeteringen kunnen behalen, zij het in veel geringer mate. Naarmate de koersstijging voor aandeelen Koninklijke Petroleum voortgang heeft gehad, werden de verkooplimites, welke geleidelijk in de markt waren gekomen, uitgevoerd, zoodat de stijging tegen het einde der berichtperiode sneller kon plaats vinden dan in het begin. Niettemin trad ook hier ten slotte een lichte reactie in. Geconsolideerde Holl. Petroleum Mij.: 175, 181½, 180; Dordtsche Petroleum Mij.: 359½, 372½, 376; Koninklijke Petroleum: 378½, 395¼, 399.

Van industriele aandeelen hebben verschillende soorten sterk de aandacht getrokken. Het waren voornamelijk aandeelen in kunstzijdefabrieken en aandeelen Jurgens, welke tot stijgende prijzen uit de markt werden genomen. In den aanvang was dit ook met Philips-Gloeilampen het geval, tot hier op den laatsten beursdag een zeer scherpe reactie is ingetreden. Eenige oorzaak voor deze beweging is niet aan te geven geweest. Du Croo & Brauns: 17½, 15½; Centrale Suiker: 112½, 117, 116; Hollandsche Kunstzijde: 148½, 152¼, 157½, 162; Jurgens: 70¼, 73½, 75½; Holl. Mij. t. h. maken v. w. in Gew. Beton: 119, 120; Nederlandsche Kunstzijde: 327, 333¼, 339½, 346½; Philips Gloeilampen: 319, 327½, 323½, 308½; Rotterdam Droog-dok Mij.: 163½, 167, 169½.

De scheepvaartmarkt heeft de opgaande lijn van de ge-heele markt ten deele medegemaakt. Waar de stijging hier echter niet op een bepaald aanwijsbaren grond plaats heeft gevonden, daalde de belangstelling reeds spoedig en heeft het koerspeil zich dientengevolge ook niet kunnen handhaven. Holland—Amerika Lijn: 67, 71½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 78½, 81½, 82½; „Maas” Stoomv. Mij.: 107½, 110½, 112; Stoomv. Mij. Nederland: 151, 155½.

Bankaandeelen waren stil, doch als regel vast. Amsterdamsche Bank: 128¼, 129¼, 129¼; Incasso Bank: 98, 99½; Ned. Handel Mij.: 121, 122½, 123½; Ned. Ind. Handels Bnk.: 135¾, 137, 138½; Rotterdamsche Bankverg.: 67, 66¼; Twentsche Bank: 108½, 106 (ex div.), 107.

Op de mijnmarkt hebben aandeelen in tinmaatschappijen de leiding gehad, doch ook aandeelen Redjang Lehong bleken goed gevraagd te zijn. Billiton Mij. 1ste Rubr.: 477, 500; Redjang Lehong: 334, 336; Siloenggang: 78½, 95, 97½; Singkep: 211, 226, 224¼.

De Amerikaanse markt was kalm, doch zeer vast. American Water Works: 197½, 192, 191; Anaconda Copper: 94¼, 94½; Studebaker: 1110, 1130, 1132.50; United States Steel: 119½, 120, 122½; Peruvian: 42½, 42½; Union Pacific: 149¾, 150, 149¼; Wabash Railway: 217¼, 22, 22¼; Missouri, Kansas en Texas: 722, 730.

De geldmarkt is, na een enkelen dag van stroefheid, ruim geworden; prolongatie gold ten slotte 3¼ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 6 Januari 1925.

Deze week kwamen aan de graanmarkt, vooral voor broodgraan in Noord-Amerika, sterke prijs-schommelingen voor, doch de vaste grondtoon blijft bestaan. De sterke prijsverhooging voor broodgraan, die in den loop van December vooral aan de Noord-Amerikaanse markten is tot stand gekomen, weet zich dan ook goed te handhaven. Mei-tarwe is te Chicago sedert 1 December tot 5 Januari 13½ en te Winnipeg 19½ dollarcent per 60 lbs. gestegen. Hoezeer de toestand aan de tarwemarkt sedert den zomer veranderd is, blijkt uit het feit, dat in het begin van Juni de December-termijn beneden de \$1,10 per bushel stond, terwijl die op den laatsten dag van het jaar te Chicago op \$1,75¼ en te Winnipeg op \$1,83½ sloot. Aan de termijnmarkten in Argentinië kostte tarwe in de eerste dagen van Juni 11 Pesos en op 31 December stond nieuwe tarwe per Februari te Buenos Aires op 15,80 Pesos en te Rosario op 15,25 per 100 KG. Het ziet er niet naar uit, dat voor broodgraan in het loopende seizoen nog een blijvende prijsdaling van beteekenis zal plaats vinden en naar veler meening zal op nog hoogere prijzen moeten worden gerekend. In Noord-Amerika is er reeds sprake van, dat de prijs te Winnipeg en Chicago spoedig de \$2 zal bereiken en die verwachting werkt mede tot de beperking van de aanvoeren aan de Westelijke markten der Vereenigde Staten in Canada. De voornaamste reden van de kleine aanvoeren der laatste weken zal echter wel liggen in het zeer koude weder, dat overal in Canada en in het Noord-Westen der Unie heerscht. Nu en dan viel het ook deze week weder moeilijk de prijzen aan de Noord-Amerikaanse markten te handhaven, maar op scherpe prijsverhooging volgde dan weder onmiddellijk een herstel. De laatste dag der hier beschouwde week, 5 Januari, was echter weder zeer flauw met sterke prijsdaling voor tarwe en rogge en de markt sloot voor tarwe te Chicago 4¼, te Winnipeg 23¼ dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren. Rogge te Chicago was 6 cent lager. Het ligt echter in de lijn van de prijsbeweging der laatste weken, dat nu weder prijsherstel volgt. Tot deze onzekere houding der markt wordt zeker bijgedragen door de omstandigheid, dat in verschillende Europeesche invoerlanden Noord-Amerikaanse tarwe nog steeds door wederverkoopers goedkoper wordt aangeboden, dan zij in het uitvoerland te krijgen is, zoodat naar die landen geen nieuwe zaken in Noord-Amerikaanse tarwe worden gedaan en dus in Noord-Amerika de vraag voor export beperkt blijft. Hetzelfde geldt reeds langen tijd voor rogge met betrekking tot Duitschland en Nederland. Slechts in Scandinavië werd vrij geregeld rogge uit de Vereenigde Staten gekocht. Met dat al zijn de Noord-Amerikaanse roggeverschepingen reeds eenigen tijd zeer klein en ofschoon de voorraden in Nederland en Duitschland wel iets afnemen, blijft de vraag daar onbevredigend. Lang zal het echter waarschijnlijk niet meer duren, vóór nieuwe geregelde inkoop uit Amerika noodig zijn om de voorraden aan te vullen. Reeds werden op een enkelen dag dezer week, nadat op 30 December rogge te Chicago zeer flauw was geweest, met een prijsverlaging voor den Mei-termijn van 5½ dollarcent per 56 lbs. weder directe zaken naar Duitschland gedaan op verlaging in Januari en Februari. Den volgenden dag werd te Chicago de verlaging echter reeds weder geheel ingehaald en tot een verderen geregelde handel kwam het nog niet. Misschien zal de flauwe markt van 5 Januari weder tot zaken leiden. Tarwe werd vooral in Engeland deze week sterk gekocht. Aan de ladingmarkt werd vooral Australische tarwe verhandeld en Britsch-Indische, die tegenwoordig de goedkoopste soort is en in verband met de hooge tarweprijzen en de stijgende vooruitzichten voor den nieuwen oogst ruim wordt aangeboden. Van Canadeesche tarwe is het aanbod niet groot en zeer hooge prijzen werden in Engeland voor No. 1 Manitoba betaald. Op 2 Januari werd Januari/Februari aflading voor 72/3 en Februari/Maart voor 73/3 per 480 lbs. cif Londen gekocht, terwijl op 2 Januari 1924 de prijs voor Januari/Februari 44/4½ bedroeg. Het Europeesche vasteland koopt eveneens geregeld tarwe en nergens kan men zich veroorloven om geregelde aanvulling van voorraden achterwege te laten. De omzét was aan verschillende vastelandsche markten niet groot, doch de telkens wederkerende vraag houdt toch onder de tegenwoordige omstandigheden telkens sterke prijsdaling tegen, vooral ook nu de wereldverschepingen reeds eenige weken klein zijn door afname der Noord-Amerikaanse hoeveelheid. Tot de op sommige dagen der week sterk op den voorgrond tredende vaste stemming in Noord-Amerika werd in sterke mate bijgedragen door de klachten over de nieuwe wintertarwe,

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
3 Jan.'25	177 1/4	127 7/8	62 1/8	15,80	11,— ²⁾	23,75
27 Dec.'24	177 1/4 ¹⁾	126 7/8 ¹⁾	61 1/2 ¹⁾	15,75	11,15 ²⁾	23,75
3 Jan.'24	107 1/2	74 3/8	45 3/8	11,20 ²⁾	9,70 ²⁾	19,70 ²⁾
3 " '23	129 1/2	71 1/2	44	11,45	8,30 ²⁾	17,—
3 " '22	108	52	37 1/2	11,20	7,15	17,—
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70

¹⁾ Per December. ²⁾ per Januari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	5 Jan. 1925	29 Dec. 1924	7 Jan. 1924
Tarwe*	18,25	18,50	12,50
Rogge (No. 2 Western) ..	15,90	16,10	9,75
Mais (La Plata)	256,—	253,—	212,—
Gerst (48 lb. malting) ...	261,—	261,—	208,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	14,— ⁴⁾	13,75 ⁴⁾	10,35
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,75	14,80	13,65
Lijnzaad (La Plata) ³⁾	504,—	501,—	463,—

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

⁴⁾ No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	28 Dec./1 Jan. 1924/25	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	28 Dec./1 Jan. 1924/25	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tijdvak 1924	1925	1924
Tarwé	6.131	1.133	—	—	—	—	1.133	—
Rogge	511	185	3.167	—	—	—	185	3.167
Boekweit	—	—	1.654	—	—	—	—	1.654
Mais	13.577	6.702	8.010	—	—	—	6.702	8.010
Gerst	600	300	397	—	—	—	300	397
Haver	300	—	3.202	—	—	—	—	3.202
Lijnzaad	3.367	250	199	—	—	—	250	199
Lijnkoek	2.350	2.250	54	—	—	—	2.250	54
Tarwemeel	5.093	1.113	565	663	332	—	1.445	565
Andere meelsoorten	165	50	101	—	—	—	50	101

welke te lijden heeft gehad van strenge koude zonder sneeuwbedekking. Volgens het officieele Washingtonsche weerbericht zijn die klachten echter overdreven en is er wel degelijk nog veel sneeuw gevallen, die de kans op belangrijke schade heeft voorkomen. Het valt niet te ontkennen, dat een ongunstig resultaat van den oogst der Noord-Amerikaansche wintertarwe groote gevolgen zou kunnen hebben voor de toekomstige tarwevoorziening van Europa, omdat in dit seizoen de beschikbare tarwevoorraden de behoeften der invoerlanden slechts zoo weinig overtreffen, dat aan het einde van het seizoen veel minder tarwe zal zijn overgebleven dan in andere jaren. Uit Argentinië wordt wel bericht, dat de klachten over slechte opbrengst overdreven zijn geweest, maar het staat vast, dat de oogst veel kleiner is dan het vorige jaar. Australië zal met zijn zeer groote tarwe-opbrengst wel veel kunnen goedmaken, maar in ieder geval zal Europa toch flink moeten blijven putten uit de Noord-Amerikaansche voorraden en de houders daarvan zijn daarom met hun aanbod niet scheutig. In Argentinië is de tarweprijs geleidelijk wat gestegen, doch de laatste dagen was ook Argentinië flauwer en de termijnmarkten sloten op 5 Januari tegenover den 29 December onveranderd tot 15 centavos per 100 KG. lager.

Voor mais konden de prijzen zich deze week goed handhaven, vooral door verdere vermindering van de Argentijnsche verschepingen, terwijl bovendien de voorraad in de Argentijnsche havens nog wat afnam. In sommige Engelsche havens, vooral Liverpool, zijn de maisvoorraden echter zeer groot, wat daar tot teleurstellende vraag leidde. De prijs voor Plata-mais in Engeland is dan ook niet verder gestegen. Op het vasteland was dit hier en daar wel het geval als verdere stap naar geheel herstel van de pariteit met den Argentijnschen prijs. Aan de Argentijnsche maismarkt kwamen zeer weinig fluctuaties voor. De laatste dagen brokkelden de prijzen er een kleinigheid af en het slot was op 5 Januari onveranderd tot 10 centavos per 100 KG. lager dan op den 29sten December. De berichten over de nieuwe mais zijn nu goed en de stand is normaal. Het laagst bleef in Europa de prijs nog te Antwerpen, dat dan ook herhaaldelijk spoedige Platamais naar Nederland verkocht. Daar blijft de vraag naar mais goed en voorraden worden nauwelijks gevormd. Een lading Platamais, aangekomen te Falmouth, vond dan ook in Nederland plaatsing en werd naar Rotterdam gedirigeerd. Voor den eersten keer werden deze week de Argentijnsche verschepingen, die 139.000 qrs. bedroegen, overtroffen door de afladingen van Rusland en den Balkan van tezamen 188.000 qrs. Reeds bedingt Platamais een premie boven Oost-Europeesche soorten en hiermede ging een uitbreiding gepaard van de zaken in deze maissoorten naar Engeland, dat zich daarvoor tot nog toe weinig had geïnteresseerd. Na eenige prijsverhoging in het begin der week wordt mais uit Roemenië en Bulgarije op het nu bereikte niveau weder meer aangeboden en schijnt een rustpunt in de prijsbeveging te zijn bereikt. Op verdere flinke verschepingen schijnt men voor-

loopig te kunnen rekenen uit Bulgarije en, tot de Donau door ijs gesloten zal zijn, ook van Roemenië. Het maisaanbod van Rusland heeft zich nog niet weder herhaald. Uit Australië, Zuid-Afrika en Britsch-Indië wordt geregeld mais naar Engeland verkocht, doch op het vasteland trekken deze soorten weinig belangstelling. In Noord-Amerika kon de maisprijs zich niet handhaven, omdat de aanvoeren nu en dan nogal groot zijn, doch prijsdaling van beteekenis schijnt niet te verwachten te zijn.

Gerst was vast met uitzondering van een enkelen flauwen dag na een sterke prijsdaling te Winnipeg, die dadelijk weder werd ingehaald. Amerikaansche gerst werd weder in beperkte hoeveelheid verhandeld naar Duitschland en Nederland. In Engeland nam de vraag toe en men deed daar behalve in Noord-Amerikaansche soorten, vooral geregeld zaken in Britsch-Indische gerst. Over het algemeen is op het Europeesche vasteland de kooplust voor gerst onbevredigend, terwijl het gerstaanbod van Rusland en Roemenië gering blijft. Het weder in Noord-Afrika is bij voortduring gunstig.

In haver blijven de voorraden in de invoerlanden langzaam afnemen, doch de vraag is bij voortduring slecht en ondanks de ongunstige berichten over den Argentijnschen oogst zijn de zaken in haver klein. Nu en dan valt eenige verbetering te bespeuren in Engeland, doch van veel beteekenis zijn ook daar de zaken niet.

SUIKER

In Amerika was de markt gedurende de afgelopen week prijshoudend gestemd en ondergingen de noteeringen op de termijnmarkt nagenoeg geen verandering, terwijl de prijs voor Spot Centr. wat aantrok. Een en ander blijkt uit ondervolgende cijfers:

	Sp. C.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.59	2.78	2.82	2.92	3.03
Opening verslagweek	4.52	2.80	2.82	2.92	3.04
Slot verslagweek	4.65	2.85	2.87	2.98	3.09

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 14.000 tons, de versmeltingen 22.000 tons (tegen 33.000 tons verleden jaar) en de voorraden 23.000 tons.

In Cuba waren op 3 Januari 96 fabrieken aan het malen tegen 112 verleden jaar op dat tijdstip. Afdoeeningen in prompte Cubasuiker vonden plaats tot prijzen varierend tusschen 2,81 en 2,84 d.c. (met als laagste prijs daartusschen 2,75 d.c.) c. & fr. New York.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1924		1923	
	Tons	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten Nieuwe Oogst	45.979	18.529	29.900	
Tot sedert 1 Dec. '23-27 Dec. '24.	64.774	25.876	76.878	
Aantal werkende fabrieken....	77	75	51	
Weekexport 27 Dec. 1924	35.833	3.714	21.948	
Totaal	42.333	3.714	40.907	

Totale voorraad op 27 Dec. '24.	23.850	22.162	45.349
Consumptie	91	75	—
In Duitschland verleende de Regeering vergunning tot den uitvoer van verdere 100.000 tons ruwsuiker.			
De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:			
	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Nov. '24	345.000	256.000	298.000
Tsjechoslowakije 1 Dec. '24 ..	706.000	593.000	470.000
Frankrijk 1 Dec. '24	305.000	208.000	176.000
Nederland 1 Nov. '24	115.000	53.000	91.000
België 1 Nov. '24	61.000	51.000	51.000
Engeland 1 Dec. '24	154.000	164.000	334.000
Totaal (Europa) ..	1.686.000	1.325.000	1.420.000
V.S. Atlant. havens 31 Dec. '24	16.000	27.000	12.000
Cuba alle havens 27 Dec. '24 ..	24.000	22.000	45.000
„ binnenl. 13 Dec. '24	33.000	4.000	—
Totaal ..	1.759.000	1.378.000	1.477.000

Op Java ging er deze week zeer weinig om. De V. J. P. verkocht witte suiker uit oogst 1925 tot f 11 voor Juli/Augustus levering, terwijl de tweede hand Juli levering tot f 11½ verkocht.

Hier te lande was de markt deze week aanvankelijk flauw gestemd, doch herleeftde de kooplust plotseling in het midden der week, waardoor prijzen ongeveer f ½ opliepen. Het slot was prijshoudend met afdoeningen tot f 20 voor Mei en Augustus. De omzet bedroeg deze week 2800 tons.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	2 Jan. 1925	26 Dec. 1924	19 Dec. 1924	2 Jan. 1924	2 Jan. 1923
New York voor Middling ...	24,20 c	24,30 c	24,— c	35,40 c	26,45 c
New Orleans voor Middling	23,80 c	23,90 c	23,90 c	35,— c	26,50 c
Liverpool voor Middling	13,57 d	— d	13,28 d	21,06 d*	15,40d*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 26 Dec. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	5981	4798	4035
„ Atlant. Havens	1383	1121	867
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2243	1722	1581
„ „ t Vasteland etc.	463	339	296

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	26 Dec. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	1575	1096	1063
Binnenland	1627	1109	1382
New York	212	164	71
New Orleans	459	296	267
Liverpool	487	340	497

KOFFIE.

De markt bevond zich deze week geheel onder den invloed van den jaarovergang, dat wil zeggen dat zij, voor zoover zij niet gesloten was, in eene rustige stemming verkeerde. Ook de termijnmarkten vertoonden geen groote opgewektheid en de prijzen schommelden van den eenen dag op den anderen met kleine verschillen heen en weder. Zij waren aan de ochtend-call te:

Rotterdam (Santos-contract) basis Good				Amsterd. (Gemengd contract) basis Santos Good			
Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
6 Jan. 60 1/8	59	56 7/8	55	59 1/4	57 3/8	55 1/8	53
30 Dec. 60 3/4	60	57 1/8	55 3/4	59 3/8	57 3/4	55 3/4	53 1/4
23 „ 57 7/8	56 7/8	54 7/8	53 1/8	56 3/8	55 3/4	52 1/4	50
16 „ 56 1/2	55 1/4	53 1/4	51 1/4	54 3/8	52 7/8	50 3/4	48 3/4

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mrt. 1925	Mei 1925	Sept. 1925	Dec. 1925
5 Jan.	\$ 20,77	\$ 19,78	\$ 18,20	\$ 17,60
29 Dec.	„ 21,75	„ 20,55	„ 19,22	„ —,—
22 „	„ 19,97	„ 19,15	„ 17,95	„ —,—
15 „	„ 19,05	„ 18,28	„ 17,05	„ —,—

In den loco-handel bleef bij beperkten omzet de betere toon, die reeds de vorige week merkbaar was, aanhouden en de officieele noteeringen alhier werden verhoogd van 74 c. op 75 c. voor Superior Santos en van 63 c. op 64 c. voor Robusta, alles per 1/2 KG.

Dat de prijzen op het oogenblik werkelijk buitengewoon hoog worden kunnen wordt blijkt wel zeer duidelijk uit de jaarcijfers, op 31 Dec. l.l. gepubliceerd door de firma Leonard Jacobson & Zonen alhier. Onder deze cijfers is ook opgenomen de loop der prijzen (in cents per 1/2 KG.) van Java koffie van af 1811 en van Superior Santos koffie van af 1835. Bij beschouwing van den prijsloop van laatstbedoelde soort (wat hoeveelheid betreft de hoofdsort van de geheele wereldopbrengst), blijkt dat in de laatste 90 jaren de prijs slechts éénmaal hooger is geweest dan thans, namelijk in 1916, toen ten gevolge van den oorlog de prijzen van alles, ook van koffie, door verschillende oorzaken tot eene abnormale hoogte waren gestegen. De hoogste en laagste prijzen van Superior Santos gedurende de perioden van rijzing en daling van af 1835 tot einde 1924 worden gevonden in de onderstaande jaren in cents:

1835	29	35			1887	37 1/2	55 1/2	48 1/2	54	43 1/2	49
1837	28	22	25		1899	20	18	18 1/2	17	20 1/2	
1839	27	29 1/2			1900	20 1/2	28 1/2	24 1/2	25	20	
1848	18	15			1903	18	15 1/2	21 1/2	20 1/2	22	
1863	40	41	40		1916	53	92	51	44	46 1/2	
N.O.T.											
1868	26	23	25 1/2		1921	40	32	38 1/2			
1874	64 1/2	69 1/2	50	55	52	1924	43	58	73	72	75
1883	22 1/2	21	28 1/2	25	33						

De belangrijkheid van de Nederlandsche koffiemarkt (Rotterdam en Amsterdam tezamen) spreekt uit onderstaande gegevens, ontleend aan de maandcijfers der makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk, alhier, en aan de bekende statistiek van de firma G. Duuring & Zoon, alhier:

Invoeren.

	Nederland.	Geheel Europa en Ver. St. v. N. Amerika
1924	2.542.000 bn.	20.772.000 bn.
1923	1.703.000 „	18.745.000 „
1922	2.035.000 „	17.696.000 „
1921	2.121.000 „	17.800.000 „

Afleveringen.

	Nederland.	Geheel Europa en Ver. St. v. N. Amerika
1924	2.494.000 bn.	20.690.000 bn.
1923	1.916.000 „	19.825.000 „
1922	2.012.000 „	17.892.000 „
1921	2.179.000 „	18.052.000 „

Van Brazilië valt heden te vermelden, dat op 1 dezer het uitvoerrecht van koffië aldaar verhoogd is van 1 Milreis per 10 KG. op 3 Milreis.

Hetzelfde exporthuis te Santos, dat einde November schreef, dat de Braziliaansche planters den volgenden (1925/26r) Santos-oogst op 9 a 10 miljoen balen raamden, (zie het bericht in het vorige Nummer), seinde nu, dat de planters hunne raming verlagen op 8 miljoen balen, en dat de aanvoeren uit den loopenden oogst te Rio sterk zullen afnemen.

Rotterdam, 6 Januari 1925.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
5 Jan. 1925	372.000	40.175	1.807.000	43.500	559/64
29 Dec. 1924	427.000	40.725	1.869.000	43.500	61/16
22 „ 1924	428.000	38.950	1.908.000	43.000	559/64
5 Jan. 1924	331.000	20.625	592.000	26.000	525/32

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
3 Jan. 1925	31.000	2.441.000	138.000	5.620.000
3 Jan. 1924	74.000	2.216.000	177.000	5.135.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 31 December 1924 in duizenden balen.		1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa...	1.594	1.429	2.254	1.749	2.068	
Stoomend (Brazilië ..	438	723	564	611	520	
n. Europa (Oost-Indië.	66	76	21	39	—	
	2.098	2.228	2.839	2.399	2.588	
Voorraad Ver. Staten	629	712	987	1.668	1.601	
Stoomend						
naar						
Ver. Staten)	Brazilië ...	417	637	418	388	841
		3.144	3.577	4.224	4.455	5.030
Voorraad in Rio....	379	318	1.463	1.825	521	
" " Santos..	1.831	531	2.271	3.077	3.180	
" " Bahia ..	30	41	22	46	34	
Totaal	5.384	4.467	7.980	9.403	8.765	
Op 1 December	5.631	4.872	8.257	9.112	8.449	
Op 1 Juli	5.071	5.340	8.639	8.700	6.750	

THEE.

In de achterliggende week was Londen als theemarkt nog gesloten, terwijl hier vrijwel geen afdoeningen tot stand kwamen. Men wacht op de veiling van 8 Januari, waarin ca. 14.000 kisten Ned.-Ind. thee aangeboden zullen worden. Verwacht wordt een goede vraag voor binnenlandsche consumptie, waar de voorraden, opgeslagen onder vigueur van het vroegere, zooveel lagere invoerrecht, zeer sterk aan het afnemen zijn. Voor het verloop van de veiling zal veel afhangen, hoe Londen in deze week zich zal houden.

Waar er een groote hoeveelheid thee n.l. 61.000 kisten Br.-Indische en 26.000 kisten Ceylon-thee wordt aangeboden en de kwaliteit der Britsch-Indische thee over het algemeen een vermindering aantoont, zou het geen wonder zijn, indien lagere prijzen aangelegd werden.

De aanvoer van thee in Amsterdam en Londen gedurende de maand December bedroeg Amsterdam: 15.055 kisten N.-I. thee tegen 19.224 kisten in 1923, Londen: 42 miljoen lbs. Britsch-Indische en 9,3 miljoen lbs. Ceylon-thee, tegenover resp. 37,4 miljoen lbs. en 9,7 miljoen lbs. in 1923.

Amsterdam, 5 Januari.

RUBBER.

De vaste stemming op de rubbermarkt bleef gedurende de afgelopen week voortduren. Vooral de prijs voor loco rubber is belangrijk gestegen, terwijl de verdere positie in verhouding achterbleven.

De slotnoteringen zijn:

	Januari 110	ct.	einde voorafgaande week
Crêpe	Januari 110	ct.	104½ ct.
"	Jan./Maart 110	"	105½ "
"	April/Juni 106	"	102 "
Smoked Sheets	Januari 101½	"	101½ "
"	Jan./Maart 101½	"	101½ "
"	April/Juni 100½	"	100½ "
5 Januari 1924.			

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 December 1924.

Importeurs:	Voorr.	Aanv.	Verk.	Voorr.
	1 Jan. 1924	tot 31 Dec.	tot 31 Dec.	op 31 Dec.
			(in pakken).	
Burma Handel-Mij.	—	1271	1271	—
H. G. Th. Crone.....	—	3444	3444	—
Edgar & Co.....	—	438	438	—
Van Eeghen & Co.....	—	4626	4626	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amez q.q. Edgar & Co's Handel Mij. Soerabaja	115	4694	4668	141
Hand.-Verg. v/h. Reiss & Co.	—	995	995	—
Int. Hand. & Cred. Mij. IHCC	—	1192	1192	—
Jacobson v. d. Berg & Co..	—	5416	5416	—
Koning, Teves & Co.	—	884	884	—
Landb. Mij. „Geboegan”...	—	171	171	—
Maintz' Productenhandel..	—	2420	2336	84
Mirandolle, Vofte & Co....	311	9318	9508	121
Wm. H. Müller & Co.	—	1896	1846	50
Ned. Kolon. Handelsveren.	—	1946	1946	—
Tiedeman & van Kerchem.	—	3453	3453	—
Weise & Co.....	33	2402	2156	279
Order.....	—	14408	13078	1328
	459	58972	57428	2003

COPRA.

De markt was de afgelopen week voortdurend zeer vast gestemd. Betrekkelijk groote posten stoomende Copra werden regelmatig tot olopende prijzen door consumenten uit de markt genomen. Het aanbod van Indië blijft zeer klein.

De noteringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	f. 36½
" " " Januari/Maart afl. " ..	36½
" " " Februari/April " ..	36½
5 Januari 1925.	

STEENKOLEN.

De toestand op de kolenmarkten gedurende de laatste 14 dagen is geheel beheerscht geworden door het uitblijven van vraag van de zijde van bona-fide koopers, waardoor de prijzen aan den flauwen kant zijn geraakt. Het feit, dat de mijnwerkers in Westfalen een loonsverhooging van ca. 8½ pCt. hebben weten door te zetten, waarvan het natuurlijke gevolg zou zijn en ook op den duur zal moeten zijn, dat de prijzen naar boven moeten, heeft aan de algemeene flauwte niets kunnen veranderen.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 11,85
Durham Ongezeefde	13,—
Cardiff Ongezeefde	15,75
Schotsche Gezeefde	11,40
Yorkshire Gewassen Doubles	14,75
Westfaalsche Vetsfoder	15,25
" Vetsstukken	17,50
" Smeenootjes	17,25
" Gasvlamfoder	15,25
" Gietcokes	20,75

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11,50. Markt traag.

6 Januari 1925.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Het Oude Jaar heeft wat betreft de algemeene vrachtenmarkt een zeer gunstig einde gehad, terwijl de eerste dagen van het Nieuwe de verwachtingen hierop gebouwd, niet hebben beschaamd.

In het bijzonder valt van Australië en van Britsch Indië een levendige vraag naar ruimte waar te nemen. Ook de vrachten van La Plata zijn vast te noemen. Deze verschijnselen zijn zeker van belang, waar anders tegen het einde van het jaar met de verschillende feestdagen de markten meestal een lusteloos voorkomen hebben, terwijl nu integendeel de afgelopen week verschillende afsluitingen heeft gezien.

Van de havens, die in het winterseizoen door ijs gesloten zijn, zooals Montreal en Archangel, zijn geen ladingen meer te verwachten. De Oostzee echter is, ten gevolge van den tot nu toe vrij zachten winter daar, wat de Zuidelijke havens betreft, nog open, maar de vraag naar ruimte is van dien kant natuurlijk zeer gering. Havens als Sundsvall, die meestal half December plegen te sluiten, zijn thans nog ijsvrij en deze haven wordt bijv. zelfs verwacht tot half Januari toegankelijk te blijven.

Van Australië (Zuid/Victoria/Sydney) werd voor booten van circa 7500 tons tot 49/- naar de Middellandsche Zee/U. K./Continent betaald, terwijl grootere booten circa 46/- à 47/- kunnen bedingen.

Wat Britsch-Indië betreft is 28/- te krijgen on the dead-weight van Bombay of Karachi. Voor rijst van Burmah wordt door bevrachters 32/6 geboden naar Bordeaux/Hamburg range, basis één haven laden één haven lossen, maar reeders blijven op het oogenblik in het algemeen op 33/9 houden voor booten van 6/7000 tons. Tonnage is hier vrij schaarsch.

Van de Madras-kust werd 35/- betaald voor Kernels naar de Middellandsche Zee/Continent.

De graanvrachtenmarkt van de Golf en Noord-Amerika is een uitzondering op de hierboven vermelde gunstige verschijnselen en blijft ongeanimeerd. De eenige mogelijkheid om zaken te doen is een lading van de Northern Range naar de Middellandsche Zee voor een boot van 40.000 qtrs. per Januari/Februari ad d.c. 16½, basis 1 loshaven.

Voor het vervoer van kolen van de Noord-Amerikaansche Atlantische havens wordt tonnage gezocht met cancelling 15 Februari naar West-Italië tegen \$ 3,20.

Wat betreft La Plata werden booten afgesloten met not above San Lorenzo tegen vrachtcijfers variërend tusschen 25/- en 27/- naar gelang van de grootte, naar U. K./Continent.

Bevrachtingen van Cuba waren weinig in aantal maar ook hier deed de vastere toon zich gelden, en terwijl voor enkele dagen nog 20/6 voor tonnage van circa 6/8000 tois geboden werd, is nu waarschijnlijk 21/- te maken.

Van de Noord-Pacific was geen vraag voor graanvervoer, maar tonnage wordt gezocht voor lumber naar Australië, Japan en Noord-Amerikaansche Atlantische havens.

Van de Middellandsche Zee en Zwarte Zee valt weinig te vermelden; de vrachten zijn op een vrij laag peil en blijven stationnair.

Wat uitgaande kolenvrachten van Engeland betreft ging er gedurende de feestdagen weinig om, en de vrachten blijven gedrukt; een kleine opleving is echter in de laatste dagen te bespeuren.

RIJNVAART.

Week van 29 December 1924 t/m. 3 Januari 1925.

De aanvoeren van zeezijde waren belangrijk minder dan in de voorafgaande weken.

De scheepsruimte was voldoende om in de navraag te voorzien.

De daghuren, welke begin der week 5½ ct. bedroegen, liepen successievelijk terug tot 4½ ct., de ertsvracht van f 1,50 met ¼ en f 1,70 met ½ lostijd tot f 1 met ¼ en f 1,10 met ½ lostijd.

De Bovenrijn bleef vallend, terwijl de Benedenrijn bleef wassen, waardoor schepen naar den Benedenrijn met onbeperkten diepgang konden worden afgeladen.

Aangezien alle schepen hier geen emplooi konden vinden, sleepten diverse schepen leeg naar de Ruhrhavens om aldaar kolen te laden.

Het sleeploon werd genoteerd volgens het 55 cts. tarief.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	November 1924		November 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	9	14.067	5	7.977
Groot-Brittannië	97	65.298	116	84.363
Duitschland....	44	52.047	44	63.332
Noorwegen.....	2	1.046	2	914
Zweden.....	22	15.442	22	11.098
Denemarken....	8	6.952	6	3.271
Rusl. Oostzeehav.	24	34.877	14	19.185
Finland.....	33	26.346	26	16.276
België.....	3	5.303	6	8.892
Frankrijk.....	16	12.604	5	2.994
Spanje.....	2	1.115	6	4.697
Portugal.....	3	1.642	2	1.429
Italië.....	5	6.843	1	977
Oostenr.-Hong., Griekenland..	1	976	—	—
Levant.....	2	3.411	2	4.784
And. Midd. Zeeh.	3	4.305	4	4.915
Ov. Westk. Afrika	2	5.748	2	4.300
Ned. Oost-Indië.	15	60.396	12	48.081
And. Aziat. hav.	1	3.872	—	—
Vereen. Staten..	4	15.550	4	14.397
Midden-Amerika	1	2.081	1	1.443
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	3	7.819	1	1.336
Argent., Urug...	3	16.645	6	29.813
Chili.....	2	5.071	3	7.668
Totaal....	305	369.456	290	342.142
Periode 1 Jan.— 30 Nov. 1)....	2.996	3.846.858	3.009	3.501.382
Nationaliteit				
Nederlandsche..	126	196.649	116	187.624
Britsche.....	51	37.039	65	64.016
Duitsche.....	61	58.073	71	49.726
Noorsche.....	18	20.691	16	14.670
Belgische.....	1	1.970	1	1.623
Fransche.....	12	11.348	1	1.333
Zweedsche.....	20	13.787	13	9.458
Deensche.....	6	4.994	4	3.753
Vereen. Staten..	2	10.399	2	6.770
Andere.....	8	14.506	1	3.119
Totaal....	305	369.456	290	342.142

1) 1913, 2.294 schepen met 2.590.406 N. R. T.

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	November 1924		November 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	61	52.644	32	20.491
Groot-Brittannië	339	239.797	453	381.712
Duitschland....	146	178.819	87	135.372
Noorwegen.....	45	98.383	12	9.387
Zweden.....	64	60.351	31	15.406
Denemarken...	3	5.531	—	—
Rusl.-Oostz.hav.	17	18.128	4	6.019
Finland.....	9	8.883	11	8.117
België.....	61	105.698	29	57.739
Frankrijk.....	74	67.455	20	9.012
Spanje.....	33	56.252	3	4.478
Portugal.....	6	2.680	5	3.020
Italië.....	11	17.945	3	5.788
Griekenland..	2	3.189	4	3.399
Levant.....	2	2.235	—	—
Rusland-Zw. Zee	5	10.443	8	20.388
Roemenië, Bulg.	9	18.246	8	16.266
And. Midd. Zeeh.	27	48.503	3	3.346
Over. Wk. Afrika	8	18.182	—	—
Oostkust Afrika.	—	—	1	5.104
Zuid-Afrika....	7	31.714	11	45.165
Voor-Indië....	18	60.774	6	22.952
Ned. Oost-Indië.	9	37.206	9	36.485
And. Aziat. hav.	19	85.381	10	43.901
Australië.....	3	11.626	5	24.470
Vereen. Staten..	67	287.366	33	155.108
Canada.....	18	47.106	3	9.564
Midden-Amerika	5	16.691	4	13.170
Ned. West-Indië- Ned. Antillen	4	7.896	—	—
Brazilië.....	4	11.181	3	9.991
Argent., Urug...	27	73.654	16	53.851
Chili.....	1	3.669	2	8.863
Totaal....	1.104	1.696.628	816	1.128.564
Periode 1 Jan.— 30 Nov. 1)....	10.683	15.584.693	8.379	11.613.323
Nationaliteit				
Nederlandsche..	233	435.203	239	363.930
Britsche.....	312	428.976	297	395.850
Duitsche.....	246	296.100	129	165.256
Noorsche.....	73	102.719	44	35.630
Belgische.....	2	2.266	9	8.393
Fransche.....	61	80.361	21	23.052
Zweedsche.....	57	57.035	31	13.847
Deensche.....	15	21.049	1	489
Vereen. Staten..	22	80.053	19	68.445
Andere.....	83	192.866	26	53.672
Totaal....	1.104	1.696.628	816	1.128.564

1) 1913, 10.555 schepen met 12.837.792 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

DELFTZIJL.

(November 1923)

Landen van herkomst	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. Havens	3	508	—	—
Groot-Brittannië	4	3.546	7	6.990
Duitschland....	17	2.623	13	2.199
Zweden.....	8	1.885	4	2.096
Denemarken...	1	132	—	—
Rusland-Oostz.h.	1	2.317	—	—
Finland.....	3	2.289	5	2.316
België.....	2	1.422	—	—
Litthauen.....	1	168	2	693
Vrijestad Danzig	2	758	—	—
Rusl.-Witte Zee	2	3.052	1	2.287
And. Midd. Zeeh.	2	2.628	—	—
Chili.....	1	2.726	—	—
Totaal....	47	24.054	32	16.481
Nationaliteit				
Nederlandsche..	18	7.742	14	11.381
Britsche.....	2	1.124	3	1.878
Duitsche.....	17	6.003	13	2.058
Noorsche.....	2	2.163	—	—
Lettische.....	1	2.317	—	—
Zweedsche.....	5	1.188	2	1.164
Grieksche.....	1	1.893	—	—
Litthausche....	1	1.624	—	—
Totaal....	47	24.054	32	16.481